

Vårt Stockholm bygger broar

Liberalerna Stockholms stad 2026

Innehåll

Vår vision för ett liberalt Stockholm	2
Liberal lokal demokrati	6
En liberal jämställdhetspolitik.....	8
En liberal politik för ett tryggare Stockholm.....	12
En liberal förskolepolitik	15
En liberal skolpolitik	18
En liberal socialpolitik	21
En liberal äldrepolitik	24
En liberal politik för företag och arbete.....	28
En liberal kulturpolitik.....	30
En liberal politik för idrott och hälsa	34
En liberal stadsutvecklingspolitik.....	37
En liberal trafikpolitik.....	43
En liberal miljö- och klimatpolitik för Stockholm.....	46

Vår vision för ett liberalt Stockholm

I Liberalernas vision är Stockholm en frihetens och möjligheternas stad. En stad för många olika slags livsstilar, idéer och mötesplatser. En stad som är öppen för människor med olika drömmar, bakgrunder och kunskaper. Där alla har friheten att förverkliga sig själva och där jämställdheten är självklar. En stad med framtidstro och hopp och där ingenting är omöjligt.

Redan idag flyttar människor hit och väljer att stanna kvar för att ta del av Stockholms stora variation av möjligheter. De attraheras av den frihet, närhet och mångfald som vår storstad kan erbjuda. De lockas av möjligheterna att forma sitt eget liv som följer ur detta. Samtidigt finns det mycket kvar att göra.

Vi vill att Stockholm ska vara en ledande stad för kunskap och utveckling.

Där skolan och den högre utbildningen förmedlar både utbildning och bildning och ger såväl baskunskaperna som ny kunskap baserad på de senaste vetenskapliga rönen. Skolan och förskolan är grunden för livet och kunskap är grunden för utveckling och tillväxt. Här ska det finnas världsledande forskning och innovativa företag som skapar nya tjänster och ny teknik, med potential att erövra världen. Där kunskap omsätts i både frihet och nytta.

Vi vill säkra och utveckla tryggheten.

Stockholm ska vara en stad där välfärden alltid står stabil och håller vad den lovar. Där socialtjänsten erbjuder skyddsnät när livet går sönder. Där man kan röra sig på gator och torg utan oro för våld och där skolan säkrar en god start i livet oavsett var du bor och vilka förutsättningar du har. Där äldre och människor med funktionsnedsättning har friheten och möjligheterna att leva ett rikt liv. Och där beredskapen är god för att värna trygghet och fungerande vardagsliv också när det är orostider i världen.

Vi vill att Stockholm ska vara en spännande plats för kultur, konst och upplevelser.

En stad, där många riktningar och idéer bryts mot varandra. Här ska det utvecklas mode, design, konst och kultur som är världsledande i sin kvalitet och kreativitet. Där stadens ställning som en av de främsta i världen för kreativa näringar befasts.

Vi vill att Stockholm ska vara en stad av tillväxt och företagande.

En stad där det finns en stor variation av företag, utbildning och arbetsgivare. Där företagandet har goda villkor. En dynamisk arbetsmarknad som ger möjligheter att jobba i många olika branscher och stora möjligheter att välja yrkesframtid, sadla om och byta riktning i livet.

Vi vill skapa en ännu mer internationell, öppen och utåtriktad storstad.

En stad som blickar utåt och som spelar roll också utanför landets gränser i internationell samverkan. Som tar ledartröjan i miljö- och klimatarbetet, och är en mötesplats där olika livserfarenheter möts och många språk talas.

Som Liberaler älskar vi Stockholm för att staden redan står för mycket av det vi värdesätter men mycket återstår att göra för att vår vision för framtidens Stockholm ska kunna förverkligas. Idag finns röster och krafter som vill gå i motsatt riktning. De finns både lokalt, på riksnivå och i andra länder. De klumpar samman människor i vi och dem och vill förändra Stockholm utifrån den människosynen. Det kommer vi liberaler inte gå med på.

I valet 2026 söker vi förtroendet att göra verklighet av våra liberala idéer. Låt oss tillsammans bygga ett Stockholm som är öppnare, tryggare och friare. Detta vill Liberalerna driva:

- **En förskola som alltid ska vara en trygg plats för lek, utveckling och lärande** där barngrupperna är små och personalen välutbildad. Där de bästa förskolorna finns där barnen har sämst förutsättningar.
- **En skola** som är likvärdig för alla och som ser som sin huvuduppgift att förmedla kunskap. Där lärare har goda arbetsvillkor, en trygg arbets- och studiemiljö råder för alla, och där såväl skolbibliotek som klassrum präglas av studiero.
- **En socialpolitik som utgår från att individen ska leva ett självständigt liv** där samhällets stöd ger den enskilde förutsättningar att leva sitt liv i värdighet och i största möjliga mån utan myndigheters inblandning. Där socialpolitiken är ett skyddsnät som hjälper om man drabbas av svåra sociala problem, och där alla invånare ska kunna delta i samhället fullt ut.
- **En politik för de äldre** som bygger på att äldre ska kunna fatta informerade beslut om sitt liv oavsett ålder och där staden visar äldre som är i behov av stöd, respekt för deras behov, livsval och intressen.
- **Ett tryggare Stockholm** där vi ser att de brottsförebyggande insatserna är de viktigaste, de insatser som har verklig effekt. Det handlar till exempel om tidiga åtgärder inom förskolan, skolan samt av socialtjänsten.
- **Jämställdhet** mellan kvinnor och män ska genomsyra Stockholms verksamheter. En jämställd personalpolitik innebär att kön aldrig får påverka möjligheten att få ett jobb, göra karriär eller hur någon blir bemött på arbetsplatsen.
- **En kulturpolitik med det fria ordet och den konstnärliga friheten som grund** där principen om armlängds avstånd upprätthålls och där kulturen lever i hela staden.
- **En politik som gör det är lätt att vara fysiskt aktiv och idrotta** där fler idrottsanläggningar byggs, där det finns fler badplatser och där möjligheterna att utöva idrott blir mer jämlika mellan flickor och pojkar.
- **En stadsutveckling** för en tät och levande stad med flera kompletta och flexibla kärnor. Där planeringen tar till vara stadens unika geografi och karaktär från innerstad till närförorter, ytterstad till skärgårdsnära områden och slår vakt om Stockholm som en av världens vackraste städer.
- **En trafikpolitik** som säkrar nödvändig utbyggnad samtidigt som hela trafiksystemet utnyttjas bättre och håller hög standard. Vägar, broar och trottoarer ska underhållas och promenadstråk och cykelbanor byggas ut.
- **En miljö- och klimatpolitik i framkant** där staden senast 2040 är klimatneutralt, all marktrafik i innerstaden går på el 2030 och stadens förvaltningar är fossilfria samma år.

- **En politik för företag och arbete** där det är lätt att driva företag i staden, där utveckling och innovation underlättas, där tillståndsprövningen är enkel, obyråkratisk och där yrkesutbildningarna når fler.
- **En levande demokrati** som underlättar lokalt engagemang och stockholmarnas politiska deltagande. Som skyddar individens rättigheter och som värnar den enskildes frihet.

Liberal lokal demokrati

Liberalismen föddes ur arbetet för demokrati och frihet. När du ställer dig bakom valskärmen med valsedlar och kuvert, har du bokstavligen makten i din hand. Olika partier har olika prioriteringar.

Den liberala principen är att den enskilde medborgaren är grunden i demokratin. Den enskilde skall i största möjliga mån kunna fatta beslut om det som rör den enskilde. Därför är valfrihet när det gäller förskola, skola, hemtjänst och äldreomsorg så viktig i en liberal politik.

Det är också viktigt att vi även i storstaden kan engagera oss i den lokala stadsdelen. Vi vill att fler skall ha möjlighet att känna en lokalpolitiker eller själv vara en, att kunna gå på ett öppet stadsdelsnämndsmöte för att framföra sina synpunkter eller lämna medborgarförslag, allt för att kunna känna sig som en del i sitt lokalsamhälle.

I en demokrati måste individens rättigheter skyddas och jämställdhet och respekt för hbtqi-personer och minoritetsgrupper är självklarheter. Inga människor i Stockholm ska utsättas för förtryck, vare sig från odemokratiska organisationer, hedersstrukturer oavsett kulturell bakgrund, eller andra krafter. Demokrati är det enda systemet som kan förenas med mänskliga fri- och rättigheter och därför är det viktigt att värna och utveckla den lokala demokratin, även i storstaden.

1. Valfrihet i livets alla skeden. Värna individens valfrihet när det gäller att kunna välja förskola, skola, hemtjänst och äldreomsorg. Verksamheter skall kunna bedrivas av olika huvudmän och där kvaliteten är det styrande, inte vem som driver verksamheten. Kraven på verksamheten skall vara höga och följas upp av staden.

2. Värna individens valfrihet att välja arbetsgivare, även om man arbetar inom förskola, skola, vård och omsorg. Flera olika arbetsgivare även inom välfärden har ett eget värde.

1. Omtag för stadsdelsreformen med sikte på fler stadsdelar av lagom storlek. Stadsdelsreformen behöver utredas i grunden. Stadsdelsorganisationen ska spegla stadens naturliga indelning och invånarnas lokala engagemang. Det betyder fler aktiva lokalpolitiker, effektivare förvaltning och bättre fördelning av makten. En långsiktig översyn behöver göras inför ett större omtag kring både geografi och ansvarsområden.

2. Mer makt till stadsdelarna stärker lokaldemokratin. Flytta fler beslut närmare medborgarna. Stadsdelsnämnderna skall ha större mandat när det gäller exempelvis tillståndsfrågor och parker, gröna ytor och utvecklingen av stadsmiljön på torg.

3. Fler medborgarförslag. Fler medborgare ska engageras i stadens utveckling. Stötta och uppmuntra fler medborgarförslag genom bättre information och hantera dem likvärdigt över hela staden. Hälften av alla medborgarförslag försvinner idag i central administration. Det vill vi ändra på. Stadsdelsnämnden är ingången och ansvarig för hanteringen, men medborgare ska kunna följa sitt förslag och få svar på det oavsett vilken förvaltning som är ansvarig. Inga medborgarförslag ska gå förlorade.

4. Föreningsverksamhet skall uppmuntras och stöttas genom tydliga och enkla bidragsregler. Stöd ska också kunna ges på andra sätt än ekonomiskt, exempelvis genom tillgång till lokaler. Stadens lokaler ska vara möjliga för föreningar att hyra.

5. De som söker föreningsbidrag av olika slag eller hyr lokaler av staden måste tåla att granskas. Stockholms demokrativillkor för föreningsbidrag och lokaluthyrning behöver justeras så att de blir samstämmiga med de nya statliga reglerna. Det måste också finnas konsekvenser för föreningar som inte håller sig till avtalen, vilket saknas idag.

6. Effektivare samråd för bättre medborgarinflytande. Genomför fler samråd för öppen diskussion tidigare i processer, för att få bättre beslutsunderlag och ökad förståelse.

En liberal jämställdhetspolitik

Frihet är rätten att bestämma över sig själv och kunna forma sitt liv efter egna drömmar och ambitioner. Kön och könsidentitet ska inte begränsa någons frihet att röra sig fritt i staden eller den enskildas möjligheter att förverkliga sig själv.

Jämställdhet mellan kvinnor och män ska genomsyra Stockholms verksamheter, både i rollen som arbetsgivare och i mötet med medborgarna.

Staden skall vara en bra arbetsgivare för både män och kvinnor. En jämställd personalpolitik innebär att kön aldrig får påverka möjligheten att få ett jobb, göra karriär eller hur någon blir bemött på arbetsplatsen.

Alla offentliga stöd, bidrag och andra insatser ska vara rättvisa och jämställda.

Staden för sina medborgare

7. Rätt till jämställda biståndsbeslut för äldre. Det är viktigt att säkerställa att kvinnor får rättvisa biståndsbeslut för såväl hemtjänst som att flytta till äldreboenden. Hur bedömningen av biståndsbeslut går till utifrån jämställdhetsperspektiv skall kartläggas.

8. Möjligheten att utöva idrott skall vara jämställd. Flickor och pojkar, kvinnor och män väljer att utöva olika idrotter och det är viktigt att det kommunala stödet till olika idrottsföreningar och idrottsanläggningar är jämställt. Flickors idrottande skall få samma stöd som pojkars idrott, både när det gäller träningstider på olika idrottsanläggningar, vilka idrotter som får kommunalt stöd och stadens idrottsinvesteringar.

9. Kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar när det gäller egen försörjning. Särskilda arbetsmarknadsinsatser skall ske i de områden i staden där det är en väsentligt högre arbetslöshet bland kvinnor.

10. Gemensamma hyreskontrakt. Stadens bostadsbolag ska aktivt verka för att vuxna personer som flyttar in i samma lägenhet också tillsammans skriver under hyreskontraktet. Det manifesterar att de har lika rätt till lägenheten och samma ansvar för hyran.

11. Stödet till kvinno- och mansjourerna skall vara långsiktigt.

12. Barn är också brottsoffer för våld i nära relationer. Det samtalsstöd kvinno- och mansjourerna ger barn vars vårdnadshavare är utsatta för våld, ska kompletteras med kvalificerat och långsiktigt stöd från andra instanser såsom BUP och skolhälsovård.

13. Hedersnormer är ett allvarligt hot mot individens frihet och ska motverkas. Kunskapshöjande insatser ska genomföras för alla stadens medarbetare som kommer i kontakt med människor i sitt dagliga arbete.

14. Stockholm stads nätverk ska inte vara öppna för pornografiskt innehåll. Med hjälp av elektroniska filter ska Stockholms stad förhindra att man kan ta del av pornografiska innehåll i stadens nätverk.

15. Både pappor och mammor skall ha förutsättningar att utöva ett aktivt och gott föräldraskap. Staden ska erbjuda tillgång till och verka för att fler män deltar i föräldrastödsprogram.

16. Förskolorna ska ha ett genusperspektiv. Alla barn ska ges möjlighet att utveckla sin egen personlighet utan stereotypa förväntningar. Alla lekar skall vara öppna för både flickor och pojkar.

17. Skolan ska vara en trygg plats för såväl flickor som pojkar. Våld, hot, mobbning eller sexuella trakasserier av elever eller mellan elever skall aldrig accepteras. Åtgärder skall alltid vidtas från skolans ledning.

18. Förekomsten av sexuella trakasserier i skolmiljö ska kartläggas. Skolans ledning har alltid ett ansvar för att vidta nödvändiga åtgärder

19. Skolan ska ge ett rättvist stöd till de elever som behöver det. Det gäller oavsett om det är utagerande pojkar eller tystlåtna flickor - eller vice versa.

20. Skolan och socialtjänsten ska fånga upp både pojkar och flickor som riskerar att dras in i gängkriminalitet. Med den kraftigt ökande gängkriminaliteten är det lätt att flickorna går under radarn på grund av könsstereotypa attityder. Det gäller både skolan, socialtjänsten, polisen och samhället i stort.

21. Omhändertagna barn och ungdomar skall inte placeras med gängkriminella. Den sociala barn- och ungdomsvården måste bli mer specialiserad. Socialtjänsten har ett stort ansvar för att säkerställa att till exempel LVU-placerade flickor med självskadebeteende inte hamnar med äldre, kriminella pojkar som utnyttjar dem på olika sätt.

22. Ungdomsmottagningar skall finnas lättillgängliga och utspridda över hela staden. Varje ungdom ska ha rätt att hitta och uttrycka sin egen sexualitet. Alla skolor ska ge eleverna undervisning i sex och samlevnad som belyser rätten till den egna kroppen och rätten att sätta gränser för vad man ger samtycke till vid sex.

Staden som arbetsgivare

23. Inga löneskillnader på grund av kön ska finnas. Stadens verksamheter skall årligen genomföra en lönekartläggning för att identifiera orättvisor i lönesättning, samt ta fram åtgärdsprogram för att komma tillrätta med orättvisa löneskillnader.

24. Jämställda arbetsplatser med en mix av både män och kvinnor ska eftersträvas. Staden ska aktivt verka för att olika yrken och arbetsgrupper skall ha en jämnare fördelning av både män och kvinnor. Idag är många yrken och arbetsgrupper inom kommunen ensidigt bemannade med bara det ena könet.

25. Staden skall säkerställa trygg och god arbetsmiljö för både kvinnor och män. Hot och våld på arbetsplatsen skall aldrig bli vardag, vare sig i skolan, socialtjänsten eller i någon annan verksamhet. Hot och våld mot tjänstepersoner skall alltid anmälas och det skall finnas ett tydligt stöd från arbetsgivaren för den som blir utsatt. Alla har rätt till en trygg arbetsmiljö. Åtgärder ska vidtas där risk för hot och våld finns.

26. Visselblåsarfunktioner skall finnas för alla verksamheter. Det ska finnas tydliga och effektiva system för medarbetare att anmäla sexuella övergrepp eller andra handlingar som är brottsliga eller bryter mot stadens grundläggande värderingar.

En liberal politik för ett tryggare Stockholm

Den som är rädd är inte fri. Friheten växer ur trygghet, tillit och rättssäkerhet. Därför är trygghet inte bara en social fråga, utan en frihetsfråga. Vår politik handlar om att människor ska kunna leva utan rädsla – på gator, i hem och i vardagen.

27. Tidiga insatser med samverkan mellan skola, polis och socialtjänst. Förskolan, skolan och socialtjänsten har en viktig uppgift när det gäller att tidigt upptäcka unga i riskzonen och sätta in åtgärder. Barn och unga som anmäls för brott ska inom 48 timmar kallas till samtal med socialtjänst och uniformerad polis tillsammans med sina föräldrar. För snabba insatser är det viktigt att socialtjänsten finns där hjälpbehoven kan uppstå – på familjecentraler, härbärgen, fritidsgårdar och polisstationer.

28. Skolframgång som brottsförebyggande åtgärd. För att förebygga kriminalitet och missbruk, och därmed forma ett tryggt och välmående samhälle, är den viktigaste insatsen att se till att barn når framgång i skolan. Skolan ska tidigt upptäcka elever som far illa eller mår dåligt. Särskild uppmärksamhet ska riktas mot elever med stor frånvaro.

29. Skolan ska vara en trygg plats och säkerhetsåtgärder måste vidtas vid många skolor. Vi menar att kostnader för skollokaler säkerhet ska finansieras av fastighetsägaren SISAB, inte från utbildningsbudgeten. Alla skolor ska ha fasta kontakter med polisen för att skapa ökad trygghet och förhindra rekrytering till kriminalitet.

30. Förskolan har ett viktigt långsiktigt brottsförebyggande ansvar. Idag får barn som far illa ofta stöd alltför sent. Likaså är det viktigt att tidigt fånga upp barn med våldsamt och asocialt beteende. Därför behöver förskolans personal bli bättre på att orosanmäla, och samarbetet med socialtjänsten utvecklas. Ett sätt att strukturera samarbetet på ett likartat sätt över hela staden är att införa förskolesociala team.

31. Att bryta det hedersrelaterade förtrycket är en av vår tids största frihetsfrågor. Flickor och kvinnor, men även pojkar och män, övervakas och kontrolleras i detalj av sin familj och släkt. Allvarliga brott som påtvingade äktenskap, misshandel och mord kan bli resultatet. Stockholms stad behöver ta fram riktlinjer för hur stadens förskolor och skolor ska arbeta förebyggande mot hedersförtryck.

32. Satsa på långsiktigt stöd - inget barn ska behöva uppleva våld i hemmet. En viktig förebyggande insats är att se till att inga barn får uppleva våld i hemmet. Därför är det viktigt att vi satsar mer på det våldsförebyggande arbetet och stöd till de som utsätts. Det samtalsstöd kvinno-och mansjourerna ger barn vars vårdnadshavare är utsatta för våld, ska kompletteras med kvalificerat och långsiktigt stöd från andra instanser såsom BUP, mödravård och skolhälsovård.

33. Tryggare Stockholm – krafttag mot vardagsbrott. Liberalerna vill att Stockholm ska vara en stad där människor känner sig trygga i sin vardag. Att vardagsbrott som inbrott, stölder, skadegörelse och hot påverkar människors livskvalitet och därför måste tas på allvar. Därför behövs fler synliga poliser, att fler trygghetskameror sätts upp på brottsutsatta platser och att samverkan mellan staden, polisen och civilsamhället stärks i det förebyggande arbetet.

34. Stärk skyddet för brottsoffer och vittnen. Många drar sig i dag för att vittna eller anmäla brott. Det allmänna måste stå på vittnenas och brottsoffrens sida. Stadens trygghetsplanering ska i det syftet förstärkas. Arbetssätt för att unga ska våga anmäla och våga vittna ska spridas i hela staden. Anhörigas situation ska särskilt uppmärksammas, och brottsofferstödet utvecklas.

35. Trasig gatubelysning, klotter och skräpiga parker skapar otrygghet. Staden ska stärka sina insatser för att hålla bättre ordning, till exempel genom platssamverkan, trygghetsvandringar och stärkt samarbete med fastighetsägare och civilsamhälle. Anmälda brister ska snabbt åtgärdas.

36. Tomma hus skapar otrygghet. När stadens lokaler och tomter lämnas tomma skapar det otrygghet. Staden måste därför ta ett större ansvar för att egna lokaler nyttjas för exempelvis tillfälliga verksamheter, försäljs eller bevakas.

37. Fler fältassistenter och fler ordningsvakter. Polisbristen i Stockholm är idag stor. Fler fältassistenter gör det möjligt att fånga upp barn och ungdomar i riskzon, se till att de engageras i meningsfulla aktiviteter och samverka nära med skolor, polis, socialtjänst och civilsamhälle.

38. Ny trygghetsjour. För att öka tryggheten vill vi inrätta en stadsövergripande trygghetsjour dit lokala handlare och andra invånare kan höra av sig för att uppmärksamma behovet av närvaro av fältassistenter och ordningsvakter i ett visst område.

39. Vid kris och krig är det viktigt att Stockholms medborgare vet vad som förväntas av dem och hur de ska agera. Våra invånare behöver en enkel kontaktväg att nå de resurser som finns organiserade på stadsdelsnivå.

40. Det praktiska arbetet med att rekrytera frivilliga sköts av de frivilliga resursgrupperna (FRG), t.ex. Röda korset och Lottakårerna. Stockholm stad ingår i en regional samverkan, men på den lokala nivån råder otydligheter. I flera av våra kranskommuner finns en sådan tydlig organisation. Liberalerna vill arbeta för att Stockholms samtliga

stadsdelsförvaltningar får ett tydligt uppdrag inklusive erforderliga resurser för att genomföra uppdraget att vara en lokalt samlande kontaktpunkt i händelse av kris och krig.

41. Vid kris och krig är det viktigt att Stockholms medborgare vet vad som förväntas av dem och hur de ska agera. Våra invånare behöver en enkel kontaktväg att nå de resurser som finns organiserade på stadsdelsnivå.

En liberal förskolepolitik

Alla barn i Stockholm har rätt till en bra start i livet, och då är en förskola av högsta kvalitet något av det viktigaste staden kan erbjuda. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, utveckling och lärande.

Förskolan ska präglas av hög kvalitet, låga avgifter och bra tillgänglighet för alla. Alla barn ska få tillgång till en verksamhet som främjar deras utveckling, kreativitet och lärande. Barngrupperna ska vara små.

Samtliga förskolor ska arbeta med fokus på språket. Det är särskilt viktigt för barn som inte talar svenska som modersmål. Även matematik ska tränas i förskolan.

I förskolan ska lekar vara öppna för både flickor och pojkar. Förskolorna ska ha ett genusperspektiv och ge alla barn möjlighet att utveckla sin personlighet, fri från könsstereotypa förväntningar.

42. Små barngrupper och utbildad personal för hög kvalitet. För att hålla hög kvalitet på verksamheten i förskolan är det viktigt att barngrupperna är små och personalen välutbildad. En förskollärare i varje barngrupp är ett minimikrav, men i utsatta områden behöver det vara fler. Även barnskötarnas viktiga roll behöver tydliggöras, och vi måste säkerställa att de har tillräcklig utbildning. De bästa förskolorna ska finnas där barnen har sämst förutsättningar. Alla barn har rätt att få en bra start i livet.

43. Bevara mångfalden av förskolor - i både storlek och driftform. Alla barn är olika, och därför behöver det också finnas både små och stora förskolor, samt förskolor med olika pedagogisk inriktning. Därför ser vi med oro på att Stockholm nu nästan bara bygger stora förskolor med många avdelningar. Likaså är det angeläget att det finns både privata och kommunala förskolor. Det viktigaste för oss är att samtliga förskolor i staden håller hög kvalitet – inte vem som driver dem.

44. Ökad närvaro i förskolan för språkutveckling i utsatta områden. Förskolan fyller en särskilt viktig roll för de barn som inte har svenska som modersmål. Därför är det viktigt att närvaron i förskolan ökar i områden med många utrikesfödda och att den pedagogiska personalen där behärskar svenska väl samt har kunskap om språkutvecklande pedagogik.

45. Inför förskolesociala team för att tidigt stötta barn i riskzon. Förskolan är särskilt viktig för de barn som växer upp med föräldrar som inte förmår ta sitt föräldraansvar fullt ut. Idag får barn som far illa ofta stöd alltför sent. Likaså är det viktigt att tidigt fånga upp barn med våldsamt och asocialt beteende. Därför behöver förskolans personal bli bättre på att orosanmäla, och samarbetet med socialtjänsten förbättras. Ett sätt att strukturera samarbetet på ett likartat sätt över hela staden är att införa förskolesociala team.

46. Förbättra samarbetet mellan förskolan och barnhälsovården. Förskolornas samarbete med barnhälsovården behöver förbättras, så att stöd vad gäller till exempel språkutveckling och motorik kan ges på förskolan. Barn som behöver särskilt stöd ska få det tidigt.

47. Stoppa hedersförtrycket - stärk förskolans förebyggande arbete. Stockholms stad behöver ta fram riktlinjer för hur stadens förskolor ska arbeta förebyggande mot våld och hedersförtryck. Att tidigt motverka negativa maskulinitetsnormer bör vara en viktig del av sådana riktlinjer. Förskolan ska ge alla barn möjlighet att utveckla sin personlighet, fri från könsstereotypa förväntningar och patriarkala normer.

48. Främja barns motoriska utveckling i förskolan. Ett område som kommit i skymundan de senaste åren är vikten av barns motoriska utveckling. Det är skrämmande eftersom den motoriska utvecklingen utvecklar barnets nervsystem och därmed lägger grunden för all utveckling och lärande. Stockholm behöver ta fram riktlinjer för hur mycket och på vilket sätt motoriken ska tränas i förskolor.

49. Skärmfri förskola med fokus på rörelse och språk. Liberalerna vill se en förskola där barnens utveckling och välmående sätts i första rummet. Därför har förskolans läroplan har ändrats så att förskolan i huvudsak ska vara skärmfri och istället främja läsning, språkutveckling och rörelse. Vi kräver också riktlinjer som tydliggör när och på vilket sätt personalen kan använda skärmar i förskolan. Barn i förskolan bör inte hantera skärmar alls.

50. Skapa goda rörelsemiljöer för alla barn i förskolan. För att främja rörelse i förskolan behövs det bra fysiska miljöer - både inomhus och utomhus. Den fysiska miljön ska erbjuda bra ytor för lek i buller- och giftfri miljö med tillräckligt stort utrymme.

51. Satsa på öppna förskolor i hela staden. Öppna förskolor erbjuder små barn en trygg och stimulerande miljö, samtidigt som deras föräldrar ges möjlighet att knyta kontakter, få stöd och utbyta erfarenheter med andra vuxna. Verksamheten stärker den sociala sammanhållningen i närområdet och har en viktig roll i det förebyggande arbetet. Därför är det viktigt att Stockholm utvecklar och prioriterar de öppna förskolorna, och säkerställer att de finns i hela staden.

52. Gör förskolan till en attraktiv och trygg arbetsplats. Förskolans personal är helt avgörande för kvaliteten i verksamheten. Därför måste Stockholm vara en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö, rimliga arbetsvillkor och konkurrenskraftiga löner. Personaltäthet och förutsättningar att planera och utveckla verksamheten måste förbättras. För att stärka barns trygghet bör det även införas ett krav på återkommande registerutdrag som en del av anställningsavtalen.

53. Förbättra dialogen mellan personal och föräldrar. God kommunikation mellan personal och föräldrar är en förutsättning för att varje barn ska få det stöd det behöver. Förskolan ska präglas av öppenhet, tillit och respekt. Därför behöver arbetet med att utveckla dialogen mellan personal och vårdnadshavare prioriteras och riktlinjer tas fram till exempel för sjukfrånvaro, närvarotider och potträning.

En liberal skolpolitik

Skolan är samhällets starkaste verktyg för frihet och jämlikhet. En likvärdig utbildning av hög kvalitet ger varje barn möjlighet att förverkliga sina drömmar, oavsett bakgrund. För liberaler är kunskap inte bara en väg till arbete, utan också grunden för ett fritt och självständigt liv, där varje människa kan tänka själv och forma sin framtid.

Därför måste skolan i Stockholm präglas av höga förväntningar, trygga miljöer och skickliga lärare. Kunskapsuppdraget ska stå i centrum, och ingen elev får lämnas efter. Skolan är också ett värn mot intolerans och fördomar, en plats där respekt, bildning och demokratiska värderingar formas och förs vidare. En liberal skolpolitik innebär att vi försvarar varje barns rätt till kunskap, trygghet och framtidstro.

54. En likvärdig skola för alla är - en av stadens viktigaste uppgifter. En god och likvärdig utbildning för alla är av största vikt för demokratin och samhällets utveckling. Oavsett bakgrund ska alla ges samma möjligheter. Barn och unga ska mötas av höga förväntningar och undervisningen ska vara tillgänglig för alla oavsett förutsättningar.

55. Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap. Läsa-skriva-räkna garantin ska uppfyllas. Att samtliga elever efter nio år får gymnasiebehörighet ska vara grundskolans ansvar.

56. Fler ska ta gymnasieexamen och fler ska vilja välja yrkesutbildningar. Fler elever ska ta gymnasieexamen efter tre år. Även yrkes- och hantverksutbildningar ska vara attraktiva alternativ vilket kräver en mer aktiv studievägledning, höga kvalitetskrav och fler platser även i innerstaden. Samverkan med respektive bransch utvecklas, till exempel genom teknikcollege och vård- och omsorgscollege. Försöksverksamhet med lärlingsutbildningar ska genomföras.

57. Ökad likvärdighet och stärkt skola i förorten. Likvärdigheten mellan skolorna ska öka, både avseende kvalitet på undervisning och betygsättning. Nyanländas förkunskaper och behov av insatser och utbildning ska kartläggas. Med hemspråksundervisning stöds deras allmänna språkutveckling. Arbetet med att stärka skolan i stadens förorter ska fortsätta.

58. Bra lärare kräver god arbetsvillkor och trygg arbetsmiljö. Ingenting är viktigare för en bra skola än skickliga och behöriga lärare och rektorer. Staden ska erbjuda bästa tänkbara arbetsvillkor. Lärare ska respekteras av elever och föräldrar för, och ha gott stöd av skolans ledning, i sin professionalitet. Goda resultat i skolan förutsätter en god fysisk och trygg arbetsmiljö för skolans personal. Våld och hot mot personal ska alltid polisanmälas.

59. Trygghet och studiero - nolltolerans mot mobbning och trakasserier. Varje elev ska känna trygghet och studiero i skolan. Tydliga rutiner och snabba åtgärder ska finnas mot mobbning, kränkningar och sexuella trakasserier. Offer ska alltid få stöd, och förövare ska vid behov flyttas för att säkerställa trygghet och arbetsro.

60. Skolan som värn mot intolerans. Kampen mot antisemitism, islamofobi, homofobi och andra former av intolerans och våld är en angelägen uppgift för skolan. Staden ska satsa på fortbildning för att stödja personal i arbetet för tolerans och empati och i kampen mot rasism, våld och sexuellt ofredande.

61. Trygga och säkra skolmiljöer - även utanför klassrummet. Alla elever ska ha en bra och trygg skolmiljö, både i och utanför klassrummet. Skolans lokaler ska hålla hög kvalitet och vara hälsosamma. De ska också vara säkra genom moderna låssystem, inrymningslarm och tydliga rutiner vid hot. För att förebygga kriminalitet och droghandel nära skolgårdar ska belysning och trygghetsåtgärder runt skolor stärkas. Alla högstadieskolor samt låg- och mellanstadieskolor i utsatta områden ska ha fasta kontakter med polisen, för att skapa ökad trygghet och förhindra rekrytering till kriminalitet.

62. Likvärdiga krav och hårdare tillsyn av skolor. Höga och likvärdiga krav ska ställas på alla skolor. Ersättningsnivåerna ska i större utsträckning spegla kommunala skolors utbudsansvar och skolornas strukturella förutsättningar och behov. Skolor som inte följer lagar och regler eller givna villkor ska stängas. Grundskolans kösystem behöver reformeras.

63. Sociala stödinsatser för skolframgång. Skolframgång är den viktigaste skyddsfaktorn för ungas framtid. Socialtjänsten ska bidra till att barn och unga som behöver sociala stödinsatser klarar skolan med bra kunskapsresultat. Insatser från socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatri ska vid behov kunna integreras.

64. Stärkt elevhälsa och tidiga insatser mot psykisk ohälsa och hedersförtryck.

Skolan ska tidigt upptäcka elever som far illa eller mår dåligt. Särskild uppmärksamhet ska riktas mot elever med stor frånvaro. Elevhälsan är viktig, och ska innehålla alla relevanta funktioner som skolsköterska, skolläkare, kurator och psykolog. Skolsociala team där skolan samarbetar med socialtjänst, polis och ungdomspsykiatri ska stötta elever i behov av särskilda insatser och extra stöd. Teamen ska utvecklas och deras samverkan med socialtjänstens utredningsenhet behöver stärkas. Arbetet med att identifiera hedersförtryck och att hjälpa elever som är utsatta för det ska intensifieras och skolpersonalen utbildas.

65. Modersmålsundervisning för bättre skolresultat. Forskning visar att modersmålsundervisning har en övervägande positiv effekt på skolresultaten hos elever med annat modersmål än svenska. Alla elever som efterfrågar modersmålsundervisning och som har rätt till den ska erbjudas sådan. Rätten till modersmålsundervisning ska utvidgas till att inkludera hela skolgången.

66. Utvecklad fritidsverksamhet och mer rörelse i skolan. Fritidsverksamheten med lek, rörelse och träning i att läsa, skriva och räkna ska utvecklas. Arbetet med ökad tid för rörelse i förskola och skola ska fortsätta och den fysiska miljön ska kunna erbjuda bra ytor för lek och idrott i buller- och giftfri miljö.

67. I grundskolan ska det vara minst tre lärarledda lektioner i idrott per vecka.

Stadens grundskolor ska leva upp till läroplanens uppdrag om simkunnighet. Alla elever ska, för godkänt betyg i idrott, kunna simma senast i sjätte klass.

68. Stärkt stöd för elever i behov. Alla elever har inte förutsättningar att utvecklas i stora klasser. Anpassad grundskola, gymnasieskola och träningskola ska garantera att det finns speciallärare och specialpedagoger med kompetens att anpassa utbildning och träning till varje enskild elev. Särskilda undervisningsgrupper med specialpedagogiskt stöd ska byggas ut på alla skolor och mer kvalificerat stöd ska kunna ges i varje stadsdel.

69. Öka antalet spetsklasser. Det är viktigt att vi säkerställer tillgången till spetsklasser, så att också högpresterande elever ges möjlighet att nå upp till sin potential

70. Ökad tillgång till skolans lokaler utanför skoltid. I stadens skolor finns många lokaler i form av bland annat idrottshallar, klassrum och aulor som inte nyttjas utanför skoltid. De ska i större utsträckning kunna användas till lärläsning och annan verksamhet, av olika föreningar och aktörer, liksom av Kulturskolan i högre utsträckning än i dag. Det ska vara lätt att hitta uppgifter om bokningsregler, utbud och kontakt ska vara lätt att hitta och använda.

En liberal socialpolitik

Frihet och möjlighet för individen att leva ett självständigt liv är målet för den liberala socialpolitiken. Samhällets stöd ska ge den enskilde förutsättningar att leva sitt liv med värdighet och i största möjliga mån, utan myndigheters inblandning. Svåra sociala problem drabbar inte alla, men det kan drabba vem som helst. Socialpolitiken är det skyddsnät som hjälper till i sådana situationer.

En socialpolitik som värnar värdigheten ska ge stöd som stärker människans egen förmåga, inte tar ifrån henne den.

71. Hjälp barn tidigt med mindre byråkrati och stärkt samhandling. Skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård och polis ska samarbeta tätt för att så tidigt som möjligt hjälpa barn och familjer som är i behov av stöd. Den så kallade Skottlandsmodellen med en ansvarig samordnare, en samlad insatsplan för barnet och en gemensam bedömningsmodell för alla inblandade aktörer ska införas i Stockholm.

72. Stoppa den höga personalomsättningen i socialtjänsten. För att socialtjänsten ska kunna fullgöra sina uppgifter behövs engagerad och kompetent personal, som vill stanna kvar på sin arbetsplats. För att minska personalomsättningen måste socialsekreterarna få bättre stöd, bättre arbetsmiljö och större möjligheter till karriärutveckling. Arbetsbelastningen ska inte försvåra fortbildning. Därför ska stadens förstärkningsteam kunna kallas in också för att ge socialsekreterare tid att utveckla sin kompetens.

73. Socialtjänstens insatser måste bygga på forskning och beprövad erfarenhet. Forskning och praktik ska därför knytas samman genom så kallad akademisk socialtjänst runtom i staden, där forskare tillsammans med professionen följer och utvärderar stödinsatser. En effektiv socialtjänst som håller hög kvalitet kräver att vi vet vilka insatser som ger bäst effekt.

74. Säkra skolgången för alla barn. Socialtjänsten ska bidra till att stabilisera skolgången för barn och unga som behöver sociala stödinsatser. Skolsociala team ska vidareutvecklas, med en dedikerad familjebehandlare i varje team, och spridas till alla skolor. Teamen ska ha en helhetssyn och samverka med BUP, föräldrar, civilsamhälle och andra relevanta aktörer vid behov. Motsvarande arbetssätt ska införas för förskolan, där socialtjänst och förskola samverkar.

75. Nära samverkan mellan förskolan och socialtjänsten. Små barn som redan på förskolan uppvisar ett aggressivt beteende över tid löper kraftigt förhöjd risk att senare dras in i kriminalitet. Stödinsatser till både barn och vårdnadshavare ska därför erbjudas tidigt.

76. "1177" för socialtjänsten – en väg in. Den som behöver stöd från det allmänna bOLLas ofta mellan huvudmän, avdelningar och experter. Socialtjänsten ska göras mer tillgänglig via telefon och nätet. En sådan kontakt eller lots är särskilt viktig för den med flera problem och komplexa behov.

77. Socialtjänstens medarbetare ska finnas där hjälpen efterfrågas. Socialsekreterare ska arbeta mer uppsökande: på polisstationer för brottsutsatta, på familjecentraler för vårdnadshavare och barn och på akutboenden för hemlösa och även digitalt i sociala medier.

78. Placerade barn har rätt till trygga och säkra uppväxtförhållanden och en bra skolgång. Budgetskäl får aldrig hindra goda placeringar. Placerade barns hälsa, tandhälsa och skolgång ska följas upp systematiskt vid en placering. För att uppmärksamma övergrepp på barn på institutioner ska det finnas en särskild visselblåsarfunktion.

79. Institutioner som visat sig vara upprepat olämpliga ska inte kunna få förnyat förtroende. Socialtjänsten ska ofta och regelbundet göra oannonserade besök för att säkerställa att vården håller god kvalitet.

80. Civilsamhället kan på många områden komplettera stadens socialpolitik. Staden ska kunna ingå långsiktiga partnerskap med seriösa aktörer. Stöd ska inte ges till organisationer som inte respekterar demokratiska värderingar och allas lika värde.

81. Skolhälsovården och elevhälsan behöver stärkas. Särskilt i områden där ohälsan bland barn och unga är som störst. Vi vill anställa fler skolkuratorer och skolpsykologer, samt säkerställa att varje skola har tillgång till tvärprofessionell kompetens. Särskilda insatser ska finnas för elever med erfarenhet av trauma, våld i hemmet eller hedersrelaterad kontroll. Ingen ska behöva vänta i månader på stöd bara för att ansvaret är otydligt.

82. Antalet bostäder för personer med funktionsnedsättning måste bli fler för att möta det behov som finns. De som bor i LSS-boenden ska kunna få hjälp att använda IT och andra tekniska hjälpmedel och vid behov ha rätt till kontaktperson.

83. Förstärkning av LSS. Personlig assistans, boendestödjare och ledsagning som bistånd inom LSS behöver förstärkas. Alla invånare ska kunna delta i samhället fullt ut så långt det är möjligt. Det kräver generöst beviljande av assistans för att personer med funktionsnedsättning ska uppnå god levnadsnivå. För att möta enskildas behov av stöd inom LSS ska stuprörstänkande från olika myndigheter upphöra. Likvärdiga bedömningar och insatser i hela staden ska säkerställas.

84. Bostad först som vägen ut ur hemlöshet. De flesta hemlösa sover inte på gatan, men saknar tryggt eller långvarigt boende. Metoden "Bostad först" ska fortsätta användas. Antalet försöks- och träningslägenheter ska öka.

85. Inga äldre ska tvingas bo på gatan. När vårdbehovet ökar som äldre behöver det finnas tillgång till bostäder även för dem som varit hemlösa och ofta har en tidigare missbruksproblematik eller psykisk ohälsa. Plats ska finnas på särskilda äldreboenden.

86. Nå dem som tackar nej till tak-över-huvudet-garanti. Vissa behöver hjälp med psykisk sjukdom eller missbruk innan de är villiga att ta emot annan hjälp. Uppsökande team inom socialtjänsten ska därför förstärkas med psykiatrisk och medicinsk kompetens.

87. Ingen människa ska behöva begränsa sitt liv på grund av våld eller förtryck. Det viktiga arbetet med att stödja våldsutsatta kvinnor och barn genom skyddade boenden ska fortsätta och fler vägar till ett nytt liv utan våld skapas. Stödet till kvinno- och mansjourerna ska bli mer långsiktigt och främja hög kvalitet.

Lämna-program för våldsutsatta. Stöd för att lämna en våldsam relation ska finnas tillgängligt och samlat på samma sätt som för personer som lämnar kriminalitet. Socialtjänst, polis och civilsamhälle ska snabbt kunna ge samordnat stöd till våldsutsatta.

En liberal äldrepolitik

Alla har rätt till ett bra liv som äldre. En liberal äldrepolitik syftar till att alla ska kunna leva ett fritt och självständigt liv, på sina egna villkor och förutsättningar, i så stor utsträckning och så länge som möjligt. Stockholm ska vara en trygg och tillgänglig stad för alla.

Dagens äldre är betydligt friskare än tidigare generationer, har bättre ekonomi och lever ett mycket mer aktivt liv långt upp i åren. I friheten ingår att själv kunna fatta informerade beslut om sitt liv, oavsett ålder.

Frihet är även att kunna och våga röra sig fritt i staden. Staden ska visa äldre som behöver stöd och hjälp, respekt för deras behov, livsval och intressen.

Liberala förslag för alla äldre

Att stockholmarna blir äldre är ett gott tecken, men för att fler av de levda åren ska vara friska år krävs insatser från både individen och staden. Det ska vara möjligt att leva ett aktivt liv oavsett ålder. Som medborgare har man ett eget ansvar för sin hälsa men staden skall underlätta och stötta medborgarna att ta det ansvaret, exempelvis genom tillgängliga utegym och spontanidrottsytor.

Många fortsätter arbeta långt upp i 70-årsåldern. Äldres erfarenheter är mycket viktiga att ta tillvara i arbetslivet, inte minst inom offentlig sektor. Den som vill fortsätta arbeta och har hälsan ska kunna göra det. Stockholms stad ska som arbetsgivare uppmuntra och bejaka att människor vill arbeta kvar längre.

88. Stockholms stad skall vara en förebild när det gäller att ta tillvara äldres kompetens och erfarenhet. Det gäller även efter så kallad "riktålder" för pension. Fler ska kunna fortsätta arbeta längre, och flexibla och anpassade lösningar skall erbjudas.

89. Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare för den som väljer att arbeta i äldreomsorgen. För att hemtjänsten ska fungera väl krävs det att det finns kompetent personal som vill stanna kvar och utvecklas inom yrket. Det ska finnas goda möjligheter att utvecklas inom yrket och anställningsformerna ska vara attraktiva. Särskild hemtjänstutbildning ska införas.

90. Staden skall fortsätta att utveckla mötesplatser för äldre i alla stadsdelar. Staden ska samarbeta med och stötta föreningslivet och civilsamhället som arrangerar aktiviteter för äldre. Det ska vara lätt att ta sig till mötesplatserna med kollektivtrafik.

91. Verksamheter och aktiviteter skall vara tillgängliga även för äldre med olika typer och grad av funktionsnedsättning. Det gäller exempelvis för de som har stöd inom socialpsykiatri.

92. Bryt ofrivillig ensamhet och främja äldres hälsa. Ofrivillig ensamhet bland äldre är ett stort problem som kräver samordnade åtgärder för att bryta. Social samvaro främjar både

hälsa och livskvalitet. Civilsamhället har en avgörande roll för att bryta social isolering, och staden ska tillsammans med civilsamhällesorganisationer verka för ökat utbud av såväl mötesverksamhet som hembesök.

93. Stadens träffpunkter ska i större utsträckning erbjuda dagens lunch och även en öl eller ett glas vin. Om individen så önskar ska det vara möjligt att serveras öl eller vin till maten vid träffar för äldre. Förmynderi hör inte hemma i ett liberalt samhälle.

94. Ingen ska dö av fallskador. Konsekvenserna av en svårare fallskada är stora, både för individen och för samhället. Trots det läggs för lite resurser på preventionsarbete. Staden ska arbeta aktivt för stärkt fallprevention, exempelvis genom Socialstyrelsens projekt "Balansera mera" med tips om träning, matvanor, medicin-översikt och omgivningsanpassning, riktat direkt till individen.

Liberala förslag för äldre med behov av anpassat boende eller äldreomsorg

Fram till år 2040 förväntas antalet personer över 80 år i Stockholm fördubblas. Det ställer växande krav på staden när det gäller äldreomsorg och boendeplanering. Det kommer att behövas betydligt fler platser inom olika boendeformer och anpassning av befintliga bostäder för den som bor kvar hemma.

95. Ett samlat grepp kring bostadssituationen för äldre. Staden behöver samordna åtgärder för att förbättra bostadssituationen för äldre. Det gäller såväl behovet av nybyggnation av olika typer av äldreboenden som renovering och upprustning av existerande. Samarbete behöver inledas med stadens olika fastighetsägare om vilka fastigheter som går att bygga om till olika typer av äldreboende. Staden ska även ge markanvisningar till privata aktörer som vill bygga olika typer av äldreboenden.

96. Rådgivning och hjälp med bostadsanpassningar för äldre. Staden ska bistå med råd och vägledning när så är möjligt, för att underlätta kvarboende för äldre.

97. Erbjud seniorboenden som hyresrätter till personer som har fyllt 70 år. Idag gäller 65 år vilket försvårar för den målgrupp som inte ställt sig i kö långt innan pensionsålder. Seniorboende är inte biståndsbedömt boende utan bygger på kötid och ålder.

98. Staden ska bygga fler seniorboenden, på platser med god kollektivtrafik och bra kringliggande service.

99. Staden skall satsa på servicehus. Flera nya servicehus ska byggas. Staden skall fortsätta erbjuda servicehus och utveckla boendeformen. Den typen av mellanboende med visst stöd tillgängligt behövs för den som inte kan bo kvar hemma men inte heller har behov av stöd dygnet runt.

100. Inrätta flyttlots för att hjälpa äldre flytta. När människor har möjligheten att flytta när livet förändras så uppfyller människor sina preferenser, samtidigt som staden mår bättre när bostäder nyttjas mer effektivt. Idag upplever många äldre att det är för svårt, dyrt och komplicerat att flytta, trots att bostaden de bor i inte längre passar deras livssituation. Därför bör Stockholm stad införa en flyttlots så att ålder inte ska bli ett hinder för att uppfylla ens bostadsdrömmar.

101. Staden ska fortsätta erbjuda valfrihet i hemtjänsten. Äldre ska ha möjlighet att fritt välja utförare, både privata alternativ och kommunalt. Höga kvalitetskrav ska ställas oavsett driftsform.

102. Fast omsorgskontakt i hemtjänsten skall erbjudas. En fast omsorgskontakt är viktigt för kontinuiteten, både för dem som får hemtjänst och för personalen. Det ökar både trygghet och kvalitet.

103. Ett valfrihetssystem ska införas för alla vård- och omsorgsboenden, kommunala liksom fristående. Genom att genomgående använda LOV och inte LOU undviks upphandlingar där priset blir utslagsgivande. Höga kvalitetskrav, ett fast pris utifrån nivå på insats och andra förutsättningar, samt tät uppföljning ska garantera såväl äldres valfrihet som trygghet och kvalitet i boendet.

104. Äldre i omsorgen ska inte riskeras att utsättas för brott. Anställda i kommunal omsorg ska ge aktuellt brottsregisterutdrag vid anställning. Brott som begås mot äldre inom omsorgen ska alltid polisanmälas.

105. Äldre ska kunna erbjudas boendestödare vid behov, med adekvat utbildning

106. Demensvården ska förbättras och särskilda demensboenden för yngre behövs. Personal inom äldreomsorgen ska få fortbildning inom området. Kommun och region ska samarbeta bättre och anhöriga få ett utökat stöd. Yngre dementa är en bortglömd grupp som ska uppmärksammas mer.

107. Förbättra sjukvården inom hemtjänst och äldreomsorgen. Eftersom kommunen inte får anställa läkare och för att säkra tillgången till medicinsk kompetens inom hemtjänst eller äldreomsorgen krävs ett förbättrat samarbete och avtal med regionen för hemsjukvården.

108. Sammanhållen vårdkedja och samordnade insatser mot psykisk ohälsa. Stadens äldreomsorg och socialtjänst ska samarbeta med äldrepsykiatri i Region Stockholm för att ge hjälp till äldre med psykisk ohälsa.

109. Stor vikt skall läggas vid måltidens kvalitet för den som bor i ett omsorgsboende. För många är måltiden en glädjestund på dagen. Bristen på matglädje leder till undernäring och risk för fall. Det handlar om ensamhet, men också i stor utsträckning munhälsan. Med dålig mun- och tandhälsa saknas smak och tuggförmåga som leder till undernäring och stor risk för andra sjukdomar. Inom hemtjänsten – liksom på vård- och omsorgsboenden – ska stor vikt läggas vid såväl matens kvalitet och näringsinnehåll som måltiden och munhälsan.

110. Välfärdstekniken behöver utvecklas inom vården och omsorgen av äldre. För att fortsatt kunna erbjuda god vård för den som behöver det, med de demografiska utmaningar som finns i form av fler äldre äldre och färre i yrkesverksam ålder krävs att välfärdstekniken utvecklas inom äldreomsorgen.

111. Staden skall kunna erbjuda boende på äldreboende och de som har hemtjänst stöd i användningen av digitala tjänster.

En liberal politik för företag och arbete

Vi vill att Stockholm ska vara en stad för tillväxt och företagande. Där det finns en stor variation av företag, utbildningar och arbetsgivare. En dynamisk arbetsmarknad som ger möjligheter att jobba i många olika branscher och stora möjligheter att välja yrkesframtid, sadla om och byta riktning i livet. Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat. För att Stockholm ska fortsätta vara ledande inom innovation behöver det finnas goda förutsättningar för entreprenörskap, forskning, samarbete, god internationell tillgänglighet och hållbarhetsinitiativ.

112. Stockholm ska verka för att ett internationellt universitet etablerar en filial i staden. Stockholmsregionen har en stor befolkning och är Sveriges största högskoleregion. Det skapar goda förutsättningar för att kunna möta efterfrågan.

113. Stärk världsledande näringskluster genom samverkan. Det finns i Stockholm flera näringskluster (exempelvis dataspel, telekom, life science) i världsklass där det ska råda god samverkan mellan näringsliv, lärosäten, stad och myndigheter. De ska ges goda förutsättningar att utvecklas och marknadsföras.

114. Skapa goda villkor för forskare och specialister. Det är avgörande för Stockholms framtid att vi underlättar för utveckling och innovation genom goda villkor för forskare och specialister, exempelvis tillgång till bostäder, skola och stöd för medföljande partner att etablera sig.

115. Locka arbetsgivare till hela staden. Stockholm ska verka för att locka större arbetsgivare att etablera sig i alla delar av staden.

116. Bostadsmarknad och infrastruktur är avgörande för tillväxten. En fungerande bostadsmarknad för olika inkomstnivåer med goda kommunikationer är en förutsättning för att attrahera internationella företag till staden, för att få dem som har gått ut högskolan att stanna kvar i staden och för att vi ska kunna ha en fungerande service och välfärd. Se avsnittet om stadsutveckling.

117. Gör tillståndprocesser enklare och kortare. Många verksamheter behöver kommunala tillstånd för sin verksamhet. Tillståndsprövningen ska vara enkel och obyråkratisk. Tiden för att få bygglov ska kortas. Det ska inrättas en samlad ingång, en enda kontaktpunkt, för företag som söker kontakt med staden. Företag som söker kontakt med staden ska med kommunala lotsar kunna få hjälp att hitta rätt.

118. Underlätta nyföretagande och främja kvinnligt entreprenörskap. Nyföretagande ska underlättas. Nyföretagarrådgivningen måste få en nystart. Kvinnligt entreprenörskap ska sättas i särskilt fokus.

119. Skapa vägar till arbete för dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Ett första arbete är viktigt för alla, men inte så lätt att få för den som saknar gymnasieutbildning,

kommer från ett annat land eller har en funktionsnedsättning. Staden ska hjälpa dem, både unga och andra, att genom praktikplatser för att få erfarenhet och referenser.

120. Høj kvaliteten på kommunala sommarjobb. Kommunala sommarjobb ska hålla hög kvalitet och bidra till intresse för arbete i välfärden. Företrädes ska ges till ungdomar som saknar starka nätverk.

121. Inrätta ett traineeprogram i stadens förvaltningar. Staden ska inrätta ett traineeprogram för att säkerställa tillgången till relevant och hög kompetens inom förvaltningarna.

122. Satsa på yrkesutbildning, lärlingar och företagskompetens. Behovet av yrkeskompetens är stort. Staden ska tillsammans med näringslivet förbättra, utveckla och utöka yrkesutbildningar, lärlingsutbildningar och yrkescollege som vård- och omsorgscollege och teknikcollege. Stärk kompetensförsörjningen genom ökat fokus på yrkesutbildningen och ökad kompetens om företagande och entreprenörskap hos yrkesvägledare inom gymnasieskolan.

123. Förbättra matchningen mellan jobb och kompetens. Matchningen mellan arbetssökande och arbeten måste förbättras, för att ge fler sysselsättning och säkerställa kompetensbehov hos företag och i offentlig sektor. Staden ska utveckla sina insatser med till exempel Jobbtorg i samverkan med Arbetsförmedlingen och andra parter.

124. Kombinera arbete i staden med SFI-undervisning. Arbete inom staden ska kunna förenas med svenskundervisning för dem som har behov av det.

125. Konkurrensutsätt kommunal verksamhet för bättre kvalitet. Verksamheter som staden bedriver ska kunna utsättas för konkurrens. Det ger möjligheter för enskilda företag och prövar kvaliteten i den kommunala verksamheten.

126. Sänk skatten på arbete. Liberaler har alltid kämpat för att människor ska få mer makt över sina liv och egendom. Liberalerna vill sänka kommunala skatten så att stockholmarna ska få mer frihet att själva bestämma över sina liv.

127. Gör stadens upphandlingar mer öppna och professionella. Staden är en av näringslivets största kunder och ska utveckla sin upphandlingskompetens till exempel genom att inrätta en ny kategori experter, avtalscontroller. Stadens upphandlingar ska utformas så att både stora och små företag i olika företagsformer får möjlighet att delta.

128. Sätt besöksnäringen i fokus och ansök om kulturhuvudstad. Besöksnäringen är viktig för Stockholm, inte minst för stadens attraktivitet och sysselsättningen. Staden ska arbeta aktivt för att attrahera lämpliga evenemang, för utveckling av upplevelseindustrin och för att fler filminspelningar förläggs till Stockholm. Stockholm ska åter ansöka om att bli kulturhuvudstad.

En liberal kulturpolitik

Kulturen är en angelägenhet för alla stockholmare, med det fria ordet och den konstnärliga friheten som grund. I storstaden kan kulturen frodas, och kulturen gör i sin tur storstaden rikare.

Kulturen är inte ett instrument för andra politikområden, men däremot har ett vitalt kulturliv stor betydelse för att främja andra positiva liberala värden: demokrati, integration, bildning och kreativa näringar samt stadens attraktionskraft. Den fria kulturen är en oundgänglig del av en liberal demokrati och måste med kraft försvaras mot nationalistiska och extrema tendenser som utmanar den öppna samhällsordningen och vill begränsa kulturens frihet.

Ett kulturliv i världsklass innehåller både bredd och spets, det som skapar igenkänning och det som utmanar och är nyskapande. En liberal kulturpolitik innebär därför att ge kulturen förutsättningar att utveckla sin skaparkraft; tillhandahålla resurser, riva hinder, och framför allt verka emot censur och varje försök att göra kulturen till ett instrument för politiska ändamål. Liberal kulturpolitik innebär att människor ska få tänka själva – inte att de ska tänka ”rätt”.

129. Stärk den konstnärliga friheten. Den konstnärliga friheten är en grundbult för stadens kulturpolitik. Principen om armlängds avstånd från politiken ska vara styrande i såväl stadens egna verksamheter som vid stödgivning. En utredning ska granska situationen för den konstnärliga friheten i Stockholm samt vid behov föreslå åtgärder för att stärka och säkra densamma.

130. Ett starkt, transparent och mångsidigt kulturliv. Stödet till det fria kulturlivet ska vara transparent och bidragsgivningen rättvis, där politiken fastslår kriterier men inte fattar beslut om mottagare eller innehåll. För att öka armlängds avstånd i stödfördelningen ska konkreta beslut om enskilda stöd flyttas från kulturnämnden. Stödet ska premiera konstnärlig kvalitet, mångfald i det kulturella uttrycket samt ökad publik; kvalitativ kultur ska nå fler.

131. Kulturstödet ska breddas. Det konstnärligt inriktade kulturstödet kompletteras med ett stöd för kulturell infrastruktur, där riktade satsningar kan göras för att nå specifika mål om till exempel ett demokratimuseum eller ett scenkonsthus för fria teatergrupper. Lokala kulturföreningar och kulturhusinitiativ ska uppmuntras och stödet till lämpliga lokaler utökas.

132. Sätt barnen först i kultursatsningarna. Barn ska vara prioriterade för offentliga kultursatsningar och stödgivning. Barn ska kunna möta kulturen på många olika sätt, både genom att utöva kultur och genom att uppleva den. Barn och unga ska prioriteras i stödgivning.

133. Kulturskolan ska ha lokala noder på strategiskt valda platser runtom i staden. Det med biblioteket gemensamma projektet i Liljeholmen ska fullföljas.

134. Biblioteken är avgörande för bildningssamhället. De ska säkras och ges möjligheter att utvecklas för framtiden. När staden växer behövs fler bibliotek och de befintliga kan behöva expandera. Biblioteken ska vara öppna när stockholmarna har tid att besöka dem. De ska

samarbeta för att utöka sina samlade öppettider. Obemannad "meröppet"-tid ska inte innebära att bemannade öppettider minskas. Det digitala utbudet ska utökas.

135. Biblioteksfrid och trygghet. Bibliotek ska vara trygga för alla – biblioteksfrid ska råda. Bibliotekariers yrkesroll ska respekteras. Bibliotekens utbud och programverksamhet, bokbestånd eller sagostunder, ska aldrig censureras eller inskränkas av ideologiska, politiska eller religiösa skäl.

136. Kulturhuset Stadsteatern och Liljevalchs ska nå fler. Detta genom varierade program som kan locka alla och olika grupper, med generösa öppettider och uppsökande verksamhet. Ungdomar ska stå i särskilt fokus. Förutsättningarna för fler matinéer på Stadsteatern ska prövas.

137. Stadsmuseet ska värnas som stadens gemensamma minne. Stadsmuseet är stadens gemensamma minne, med sina samlingar och med sin expertis. Fri entré till museets utställningar ska behållas. Möjligheten att tillföra ytterligare museilägenheter men även andra typer av historiska miljöer från ytterligare och mer närliggande tidsepoker, för att visa stadens och stockholmarnas historia på ett konkret sätt, ska undersökas. Den antikvariska verksamheten ska värnas och Stadsmuseets expertutlåtanden i byggnadsärenden tas tillvara.

138. Arkitektur och design ska ta större plats i Stockholm, gärna i museiform. Hur sådana museala uppdrag kan utformas ska utredas. Ett exempel kan vara att Stadsmuseet får ett arkitektur- och Kulturhuset Stadsteatern ett designuppdrag. Ett annat exempel kan vara att verksamheten till stor del kan ta plats runt om i staden själv, med skyltar, digital information, multimedia och stadsvandringar. Stockholms rika arkiv och samlingar ska utnyttjas och tillgängliggöras ytterligare. Staden och dess historia blir själv utställningsyta.

139. Kulturens digitala närvaro ska fortsätta att utvecklas. Exempelvis kan Stockholms historia åskådliggöras genom berättelser om olika platser, kulturfenomen, händelser och livsöden som människor kan uppleva runtom i staden. Ett skyltprogram med QR-koder skulle kunna kombinera information om sådant som konstnärliga verk, byggnader, gatunamn, historiska händelser och personer, eller folkminnen på en viss plats. En Stockholmsapp för kultur och kulturhistoria kan med fördel utvecklas i partnerskap med andra aktörer.

140. Stadens kultur ska finnas i hela staden. Samarbeten med såväl bibliotek och kulturskola som andra kommunala verksamheter ska prövas för att sprida utbudet till fler platser och stadsdelar. Exempelvis Liljevalchs Vårsalong eller Kulturhusets Rum för Barn skulle kunna finnas, i annan form, i Söderort och Västerort. Parkteatern ska ständigt undersöka möjligheten att spela på fler och nya platser. En ny permanent verksamhet för Kulturhuset Stadsteatern i östra Söderort ska övervägas.

141. Vid stadens eget byggande ska en-procentsregeln för konstnärlig gestaltning tillämpas. Särskilda medel ska avsättas för offentlig konst i stadsdelar som saknar sådan. Alla konstformer ska betraktas utifrån sitt konstnärliga värde, det gäller även så kallad gatukonst, där möjligheter att involvera närsamhället kan vara goda. Muralmålningar är ett exempel på hur samtida konst kan tillgängliggöras i det offentliga rummet. Det politiskt tillsatta Stockholms konstråd utgör en referensgrupp men ska inte ta konstnärliga beslut.

142. Tillgängligheten ska vara god i kulturverksamheterna. Stadens institutioner ska vara tillgängliga, försåvitt inte kulturhistoriska skäl omöjliggör anpassningar. Fria kulturaktörer ska stödjas i tillgänglighetsanpassning.

143. Stockholms krog- och uteliv måste få bättre förutsättningar. Stockholms uteliv ska ha förutsättningar att locka många människor. Staden ska genom sina olika roller som stadsplanerare, fastighetsägare och stödgivare verka för att det finns tillräckligt med lokaler för ett mångsidigt utbud. Det ska finnas förutsättningar för allt från stand up till rockkonserter. Stockholm behöver fler mellanstora scener/arenor, gärna med flexibel användning för kultur, konferenser och idrottsändamål. Fler ska ha tillstånd att bedriva verksamhet efter klockan tre i citykärnan.

144. Kultur-, nöjes och krogliv måste få ta plats i staden. Befintliga lokaler och områden bör i högre utsträckning bevaras då det är svårt att finna nya platser för kulturverksamhet, som musikscener eller konstnärsateljéer. När nya områden byggs ska kulturen få ta plats. Genom god planering kan flera ändamål, bostäder och verksamhet, samsas. Särskilda kulturljudzoner där högljudd musik och kulturverksamhet uttalat är tillåten, ska skapas på lämpliga platser. Krognäringens bidrag till en levande, attraktiv stad för boende och besökare ska uppmärksammas – Stockholm ska vara en restaurangstad i världsklass och Nordens bästa stad för uteliv.

145. Människors rätt till tillgång till information, och att fritt uttrycka sina åsikter, får inte inskränkas. Stockholms roll som internationell fristad för förföljda författare och kulturskapare ska utvecklas och fler fristadsplatser upprättas inom Kulturhuset Stadsteatern.

En liberal politik för idrott och hälsa

Det ska vara lätt att vara fysiskt aktiv och idrotta i Stockholm. Ditt kön, din ålder, funktionsförmåga eller bakgrund ska inte spela någon roll för dina möjligheter att få tillgång till rörelse och idrott.

146. Bygg fler idrottsanläggningar - gör rörelse till norm i stadsplaneringen.

Stockholm lider i dag brist på idrottsanläggningar. Fler ska därför byggas. När nya stadsdelar byggs är det viktigt att en idrottsnorm eller rörelsekvot införs på samma sätt som det finns kvoter för förskolor och bibliotek. Möjlighet till rörelse och idrott måste komma med in i stadsutvecklingen från början.

147. Utveckla och underhåll anläggningar för bredd- och spontanidrott.

Förutsättningarna ska vara goda för både bredd- och spontanidrott utifrån varje individs förmåga. Både idrottsanläggningar och ytor för spontanidrott måste underhållas bättre och de befintliga anläggningarna måste utvecklas. Spontanidrottsytor som t.ex. utegym, strandbad och motionsspår ska vara trygga och tillgängliga för alla.

148. Bygg fler konstsnöspår och möjliggör parasport året runt.

Stockholm har för få konstsnöspår, en multibana vid Högdalstopparnas fot kan ge längdskidåkningen möjlighet till att bedriva organiserad verksamhet för barn och unga, något som idag är näst intill omöjligt i Stockholm. Med en tillgänglig och trafiksäker träningsmiljö för sporter på hjul, som t ex rullskidor, cykel, framerunning (<https://parame.se/hitta-traening/framerunning/>) och rullstol skapar vi bättre förutsättningar inte enbart för skidåkning utan även för cykel och parasport året runt. Utred om konstsnöspår kan skapas i tunnarna under Södersjukhuset.

149. Fler kommunala badplatser vid Stockholms vatten.

Närheten till vatten gör Stockholm unikt, det ska tas tillvara. Liberalerna vill verka för fler kommunala badplatser.

150. Renovera simhallarna och öka tillgängligheten.

Stadens simhallar har nästan alla nått sin tekniska livslängd. Renoveringen av baden måste återupptas på ett strukturerat sätt. Staden ska inte konkurrera med föreningslivet i våra simhallar. Fler simhallar behöver bli tillgängliga för personer med funktionshinder, alla har rätt till regelbunden rörelse.

151. Öka simkunnigheten.

Samverka med föreningslivet och SFI för att nå ut till de grupper som har lägst simkunskap.

152. Underlätta vardagsrörelse för bättre hälsa. Rörelse är inte enbart organiserad idrott, det är också lek, promenader, cykelvägar och motionsspår och mycket annat. När det blir lätt att välja att gå eller cykla till jobbet eller skolan, blir vi både friskare och mår och presterar bättre.

153. Uppmuntra privata initiativ och ideellt engagemang. Privata initiativ ska uppmuntras. Många företag och föreningar är beredda att bidra till utbyggnad och drift av anläggningar. Det ska välkomnas. Det ideella engagemanget inom idrotten berikar staden och medverkar till att erbjuda meningsfulla aktiviteter. Föreningarna ska uppmuntras att skaffa intäkter genom att driva näringsverksamheter i de kommunala anläggningarna. Staden ska inte konkurrera med föreningslivet med verksamheter som gym och kaféer.

154. Stockholm ska vara Sveriges mest föreningsvänliga stad. Bokningssystemet ska underlätta för föreningar och privatpersoner. Det ska vara lätt att boka tider för idrott. Bidragen som föreningar kan söka måste förtydligas och förenklas. Stödet till idrotten ska vara fredat från kostnader för särskilda projektlika insatser som nattfotboll och liknande. Förvaltningen ska ha en one-stop-shop för föreningar, en så kallad föreningshjälp där man kan få guidning om bidrag, bokningar och annat.

155. Jämställd idrott - lika stöd oavsett kön eller ålder. Förutsättningarna för att utöva idrott ska vara jämlika för flickor och pojkar, för kvinnor och män, för yngre och äldre. Traditionellt har manligt idrottande premierats och fått större offentligt stöd, men vilket kön majoriteten av idrottsutövare har inom en viss idrott ska inte påverka det offentliga anslaget. Staden ska ha jämställda och jämlika investeringar. Statistik för användning av idrottsanläggningar ska fortsatt redovisas nedbrutet på kön.

156. Bryt äldres isolering genom rörelse och sociala aktiviteter. Många äldre idag är ensamma och isolerade, men med rörelse och samverkan med pensionärsorganisationer och föreningslivet kan vi både bryta ensamhet och öka hälsa och livsglädje. Pensionärsorganisationer ska kunna boka idrottsytor under dagtid.

157. Stärk idrottens roll för barn i utsatthet och barn med funktionsnedsättning. Barn och unga med funktionsnedsättning och barn som befinner sig i social eller ekonomisk utsatthet är prioriterade för kommunens satsningar. Insatser för ökad inkludering och större jämlikhet ska främst rikta sig mot idrottsföreningars kärnverksamhet alternativt ske i samverkan med stadens fritidsverksamhet. Utveckla och stötta föreningar i Stockholms alla stadsdelar.

158. Inga hot och ingen våld - idrotten ska vara trygg för alla. Våld, hot och mobbing i samband med idrott är oacceptabelt. Alla måste kunna utöva eller titta på idrott utan att känna otrygghet. Arbetet mot idrottsrelaterat våld, brottslighet och otrygghet i samband med evenemang måste ha fortsatt hög prioritet och bedrivas i nära samverkan med föreningar, stadens fältassistentverksamhet och polisen. Yttersta ansvaret för trygghet och säkerhet på ett evenemang ligger hos arrangerande klubbar men staden behöver fortsatt garantera att personer kan ta sig tryggt till och från eventet.

159. Gör Stockholm till Sveriges främsta evenemangstad. För att Stockholm ska bli Sveriges främsta evenemangstad krävs det arenor för stora och mellanstora evenemang. Nya hållbara finansieringsmodeller behöver tas fram och staden, elitidrotten och andra aktörer behöver samverka för bättre förutsättningar. Vi vill ha fler nationalarenor i Stockholm så att våra landslag kan få representera Sverige i huvudstaden i många olika idrotter.

160. Rädda Eriksdalsbadet från att förlora sin status som nationalarena för simsporterna.

161. Skapa bättre villkor för elitidrott och dubbla karriärer. Med en stor och välfungerande breddidrott blir möjligheten till framgångsrika och inspirerande hemmafostrade idrottsstjärnor större. Vi behöver utveckla möjligheterna till dubbla karriärer på både gymnasial-, postgymnasial- och högskolenivå då vi tappar en stor mängd lovande idrottare till resten av Sverige och utlandet.

162. Modernisera idrottsplatser och stärk det ideella föreningslivet. Lokala idrottsplatsområden är centrala för Stockholms föreningsliv och breddidrott. För att skapa bättre förutsättningar behöver idrottsplatser moderniseras, underhållas och få utökade öppettider. Genom flexibla bokningssystem och ökad samverkan mellan stad och föreningar kan befintliga resurser utnyttjas bättre, vilket ger fler tränings- och matchtider. Stödet till föreningarnas egna utvecklingsinsatser ska stärkas för att främja ideellt engagemang och öka tillgängligheten, så att fler stockholmare kan vara aktiva året runt.

En liberal stadsutvecklingspolitik

Stockholm ska vara en tät och levande stad för att växa upp i och söka sig till. En stad kan där fler människor kan arbeta, studera och förverkliga sina drömmar. En stad som växer och utvecklas med vår tid och med riktning mot framtiden med grund i ett rikt historiskt arv. En stad med träd, grönytor och parker som lockar till aktiviteter och odling. En stad i ett rikt kultur- och naturlandskap där vattnet ger en särskild karaktär. En stad som förtätas där det är lämpligt för att skapa nya gröna ytor eller för att bevara de som redan finns.

Stockholm ska fortsätta utvecklas genom att skapa fler kompletta och flexibla kärnor runtom i staden – platser där människor kan bo, arbeta, studera och leva sina liv utan att vara beroende av bil. Stadens stadsdelar ska samtidigt vara tätt sammanlänkade med effektiva och snabba kollektiva transportmedel för att hela staden ska hänga ihop och för att vardagen ska fungera för fler.

I en framtida översiktsplan vill vi se att man tar tillvara på hela stadens unika geografi och karaktär – från city och innerstad till närförorter, ytterstad och skärgårdsnära områden. Varje del av Stockholm har olika förutsättningar och uttryck, och stadsutvecklingen måste utgå från dessa lokala kvaliteter. Att utveckla ett område innebär inte att sudda ut dess särdrag – tvärtom bör områdets unika identitet, historia och gestaltning tas tillvara och präglar hur nya miljöer planeras och byggs.

163. Områdesplaner som ser hela stadsdelar. Stockholm ska ta fram områdesplaner för stadens stadsdelar. Stockholm ska ta fram områdesplaner för stadens stadsdelar som tar hänsyn till vad som behövs i varje specifik stadsdel, som bostäder med blandade upplåtelseformer, arbetsplatser, affärer, skolor, äldreboenden, kultur, lokaler för föreningar och platser för idrott. Allt ska finnas nära där du bor oavsett var i staden det råkar vara.

164. Samplanering för levande stadsdelar. Viktiga funktioner ska planeras in och byggas samtidigt som nya bostäder. Viktiga funktioner som kontor, skolor, äldreboenden, boenden för personer med särskilda behov, bibliotek, idrottsytor, förskolor, kollektivtrafik, bil-, cykel- och gångvägar, ska planeras in och byggas samtidigt som nya bostäder.

165. Medborgardialoger tidigt i processen. Staden ska arbeta snabbt, flexibelt och med god planering för att utveckla nya områden. Staden ska arbeta snabbt, flexibelt och med god planering för att utveckla nya områden, och invånarna ska få fler möjligheter att vara delaktiga och påverka besluten genom medborgardialoger och samråd också tidigt i processen.

166. En levande stad med plats för alla. Staden ska utvecklas socialt med fler tillgängliga mötesplatser, scener, mer kultur och idrottsplatser för alla. I en levande stad kan och vill man både bo, spela boll och musik.

167. Förutsägbara planprocesser för fler bostäder. Stockholms stad ska införa en modell för att dela upp avgifterna för detaljplaner över tid. För att snabba på bostadsbyggandet och göra det mer motståndskraftigt mot lågkonjunkturer behöver plan- och bygglovsprocesserna bli mer förutsägbara, flexibla och företagsvänliga. Liberalerna föreslår

därför att Stockholms stad inför en modell för att dela upp avgifterna för detaljplaner över tid. I dag möter byggaktörer höga initiala kostnader redan i planeringsskedet, vilket särskilt slår mot mindre aktörer och riskerar att stoppa projekt som staden är beroende av. Genom att sprida ut dessa kostnader – till exempel genom att koppla dem till olika faser i byggprojektet – kan fler aktörer få bättre likviditet och möjlighet att driva projekt även i tuffare ekonomiska tider. En sådan modell ökar transparensen, stärker konkurrensen och bidrar till en jämnare byggtakt över tid. På så sätt skapas bättre förutsättningar för ett hållbart och långsiktigt bostadsbyggande i hela Stockholm.

168. Klimatsmart byggande för framtiden En strategi för hållbart byggande med fokus på klimatsmarta material ska tas fram. En strategi för hållbart byggande ska tas fram med fokus på klimatsmarta material. Stockholm ska vara en föregångare i klimatsmart samhällsbyggande. En särskild strategi för hållbart byggande ska tas fram med fokus på trä och andra material med lika god eller bättre klimatprestanda. Stadens markanvisningspolicy ska ses över så att projekt med låg klimatpåverkan premieras, och tydligare vägledning ska ges till byggaktörer kring hållbara metoder. Genom att öka andelen byggnader i förnyelsebara material, minska utsläppen från byggprocessen och främja cirkulärt resursanvändande, ska Stockholm bidra till att nå klimatmålen och samtidigt skapa attraktiva, moderna stadsdelar.

169. Inför kulturljudzoner. Låt kultur- och nöjeslivet höras. Stockholm ska vara en stad att både bo och leva i. För att säkra ett levande kultur- och nöjesliv i stadens centrala delar ska kulturljudzoner införas, där högre ljudnivåer tillåts under kvälls- och nattetid. Det möjliggör en hållbar samexistens mellan bostäder och kulturella verksamheter. Genom tydlig zonindelning och tidig dialog med boende, kulturaktörer och byggsektorn kan konflikter förebyggas och stadens attraktivitet stärkas. Staden ska ta fram långsiktiga strategier för att bevara den kulturella mångfalden även i områden med ny bebyggelse, så att Stockholm inte förlorar sin identitet som en pulserande och öppen storstad.

En vacker stad för alla

170. Staden ska satsa på byggnader som stärker dess arkitektoniska karaktär. Vi ska värna Stockholms historiska arkitektoniska värden samtidigt som vi tillför vår tids tillägg.

171. Bevara Stockholms unika karaktär och värna äldre bebyggelse. Både inner- och ytterstaden, som tillsammans skapar Stockholms unika karaktär, ska bevaras och utvecklas. Hus som är över hundra år gamla ska inte rivas utan mycket starka skäl. Innerstadens karaktär med det öppna vattnet, naturliga höjdskillnader och den historiska silhuetten ska bevaras.

172. Inrätta en kulturhistorisk fond för stadens värdefulla byggnader. Staden har ett särskilt ansvar för att förvalta sina egna kulturhistoriskt värdefulla byggnader och för att trygga finansieringen skall en kulturhistorisk fond skapas. Genom en fond som tryggar förvaltningen av stadens värdefulla byggnader, kommer vi även kunna värna om de många föreningar som hyr in sig i dessa fastigheter genom att hålla nere ökningen av deras hyror.

173. Bostadspolitiken ska präglas av ett starkt kvalitetstänkande och ett tydligt fokus på långsiktighet. Kommunen och de kommunala bostadsbolagen har ett särskilt ansvar för att det som uppförs idag ska hålla i minst 100 till 120 år – både vad gäller byggteknik, materialval och gestaltning. Kvalitet måste prioriteras framför kortsiktig kostnadseffektivitet, och hus som byggs ska vara robusta, klimatsmarta och möjliga att förvalta över tid utan att behöva rivas eller genomgå kostsamma totalrenoveringar efter bara några decennier.

174. Kulturverksamheter ska prioriteras i stadsutvecklingen. För att förstärka Stockholms profil som en spännande stad där kulturen får ta plats ska förutsättningar för befintliga och framtida kulturverksamheter beaktas vid ny- och ombyggnadsprojekt.

175. Bygg högt och hållbart för framtidens Stockholm. Stockholm ska vara en hållbar, dynamisk, vacker och öppen stad även om 20, 50 och 750 år. För att möta framtidens Stockholm krävs det största möjliga platsutnyttjande och därför spelar högre hus en naturlig roll i många av de täta områden som nu genomgår en intensiv utvecklingsprocess utanför tullarna. Påbyggnationer för nya våningar på redan existerande byggnader ska underlättas där så är lämpligt.

176. Kvarterstaden är en uppskattad och effektiv stadsbyggnadsform, som ger många bostäder och trivsamt stadsmiljö med plats för många funktioner, och ska fortsätta utanför innerstaden. Levande bottenvåningar kan innehålla lokaler för kommers men även kultur och föreningsliv.

177. Bromma trädgårdsstad ska ersätta Bromma flygplats. En grundläggande förutsättning för att stadsbyggandet på flygplatsområdet ska lyckas, är att utvecklingen av det nya området görs med en varsam hand. Kulturhistoriskt värdefulla områden ska beaktas och värnas. I planeringen måste hänsyn tas till att den arkitektoniskt intressanta terminalbyggnaden bevaras för eftervärlden och användas för publik verksamhet, förslagsvis ett nytt kulturellt centrum.

Fler och mer flexibla bostäder

178. Fler bostäder ska byggas så att fler kan flytta hit, flytta hemifrån eller till en större lägenhet. Målet är att minst 20 000 bostäder ska påbörjas mellan 2026 och 2030.

179. Nya bostäder ska vara en blandning av hyresrätter, bostadsrätter och ägarlägenheter; hyrköp och moderna kollektivhus; flerbostadshus, stadsradhus, radhus och villor.

180. I områden där hyresrätter är den dominerande upplåtelseformen ska fler bostadsrätter byggas och hyresgäster som så önskar kunna friköpa sina lägenheter. Det behövs även fler hyresrätter i områden som i dag saknar dessa.

181. Ungdoms- och studentbostäderna behöver bli betydligt fler. Det kan delvis ske genom tillfälliga bostäder, exempelvis i tomma fastigheter eller i bostadsmoduler i väntan på permanent bebyggelse.

182. Försöks- och träningslägenheter ska finnas för de mest utsatta.

183. Fler bostäder ska byggas i city och det ska bli lättare att konvertera kontor till bostäder. Minst var fjärde kvadratmeter som byggs nytt eller konverteras ska vara bostadsyta.

184. Staden ska öka fokus på bostäder för unga och äldre och erbjuda varierande upplåtelseformer och typer för att möta den ökande äldre befolkningen samt underlätta för unga att sätta bo och bilda familj.

Fler hyresrätter med rimliga hyror.

185. Staden skall vidareutveckla Stockholmshusen, till exempel genom konkurrensutsättning, som syftar till standardiserade byggprocesser och lägre byggkostnader.

186. Pressa markpriserna för att möjliggöra rimliga hyror. Det som gör att boendekostnaderna blir höga är ofta priset på marken där huset står. För att kunna bygga billigare bostäder, som exempelvis Stockholmshusen, måste vi också se över hur staden sätter pris på och hyr ut mark. Det handlar till exempel om att ställa krav på att staden ska ha rätt att köpa tillbaka mark (hembud). När staden säljer mark ska det finnas krav som gör det möjligt att bygga bostäder med rimliga hyror. Vi behöver också våga testa nya sätt att bygga och finansiera bostäder.

Parker ska värnas och utvecklas

187. Utveckla och bevara stadens parker och grönområden. Parker är stockholmarnas vardagsrum. De ska utvecklas, värnas, underhållas samt vara trygga och tillgängliga. Parker och grönområden gör staden till en vackrare och trevligare plats. De ska utvecklas, värnas och underhållas. Därför har Liberalerna i Stockholm tagit fram ett särskilt parkprogram.

188. Fler träd, småparker och levande torg för en trivsamt stad. Fler gator ska kantas av träd och fler småparker anläggas. Levande torg är en viktig del av en trivsamt stad. Torg- och platsbildningar ska värnas och främjas.

En tillgänglig stad

189. Det ska vara enkelt och tryggt för människor att förflytta sig. Kollektivtrafik, gångstråk, cykelbanor, knutpunkter och vägnät ska rustas upp och byggas ut. Se vidare i trafikavsnittet.

190. Fler tillgängliga offentliga toaletter ska tillkomma.

191. Förtäta staden nära befintliga knutpunkter för kollektivtrafik.

En stad med flera centrum

192. Den mångkärniga staden ska utvecklas med kompletta, mer flexibla, kärnor på flera platser kombinerad med effektiva kollektiva transportmedel mellan de olika kärnorna.

En stad som tar ansvar för sitt eget fastighetsinnehav och tekniska system

193. Specialisera bostadsbolagen för att möta stockholmarnas behov.

Bostadsbolagens uppdrag ska förtydligas och specialiseras. Stockholms stads tre allmännyttiga bostadsbolag är en stor tillgång men ska ges olika inriktningar för att bättre svara mot dagens och framtidens stockholmarnas behov, i alla åldrar. Svenska Bostäder bör få huvudansvar för ungdoms- och studentbostäder, Familjebostäder åt seniorboenden, och Stockholmshem för i samarbete med Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS) för sociala bostäder. Micasa ska fortsätta ansvara för olika typer av biståndsbedömda äldreboenden (vård- och omsorgsboenden och servicehus).

194. Försäljning och fastighetsbyten ska stärka ekonomin och fokusera uppdragen.

Stadens bostadsbolag kan för en stabil ekonomi sälja delar av beståndet. Det möjliggör att minska den stora låneskulden och därmed räntekostnaderna, samtidigt som man kan fortsätta att investera i övriga beståndet samt nybyggen. Bostadsbolagen kan också byta fastigheter med varandra för att stärka specialiseringsstrategin, minska den stora låneskulden och därmed räntekostnaderna.

195. Stockholms krisberedskap ska stärkas. Att leva och bo i Stockholm ska vara tryggt – inte bara i vardagen utan även i tider av kris och osäkerhet. För Liberalerna är det självklart att stadens beredskap måste vara stark nog att möta allt från säkerhetspolitiska hot till störningar i försörjningskedjorna eller klimatrelaterade naturhändelser. Ett tydligt exempel på detta är frågan om stadens livsmedelsberedskap. När silon i Frihamnen riskerar att avvecklas, utan att ett hållbart alternativ presenterats, undermineras en viktig del av Stockholms krisberedskap. Ett annat exempel är tillgången till skyddsrum.

En liberal trafikpolitik

Alla stockholmare ska ha friheten att kunna röra sig tryggt och enkelt i staden. Frihet är att kunna ta sig dit man vill, vare sig det handlar om att ta sig till jobbet, välja en skola en bit bort, besöka vänner eller ha en aktiv fritid.

Ett effektivt och pålitligt transportsystem är en viktig del i att Stockholm är en konkurrenskraftig och attraktiv storstad, för både människor och företag. Stockholmare ska inte behöva bil för att ha ett fungerande liv utan ska kunna ta sig till jobbet, studierna, vännerna, idrotten, krogen, kulturen eller affären via kollektivtrafik, cykeln eller genom att gå.

En växande stad kräver utbyggnad men också att hela trafiksystemet utnyttjas bättre och att befintlig infrastruktur håller hög standard. Vägar, broar och trottoarer ska underhållas, promenadstråk och cykelbanor byggas ut.

196. Staden och regionen ska ta ett gemensamt ansvar för en väl utbyggd och trygg kollektivtrafik som gör att Stockholm fungerar bättre i sin helhet.

197. En återställd busstrafik. Busstrafiken ska stärkas, punktligheten ska öka och såväl busslinjerna som avgångarna i innerstaden ska bli fler och återgå till samma omfattning som före nedskärningarna 2024.

198. Fler innovativa lösningar, såsom SL-kort i digitala plånböcker och pushnotiser i SL-appen om störningar och driftproblem i kollektivtrafiken.

199. Bygg Östlig förbindelse. Stockholm är en av få huvudstäder i världen som saknar en ringförbindelse som håller trafiken utanför stadskärnan. Det är dags att östlig förbindelse byggs och skapar en ny förbindelse över Saltsjö-Mälarsnittet, samtidigt som det möjliggör spårbunden kollektivtrafik och att förlägga Centralbron i tunnel så att motorvägen genom vårt historiska hjärta kan flyttas.

200. 43 kronor med tåg till Arlanda. Arlanda är Stockholms nyckel till omvärlden, men tyvärr är kollektivtrafiken dit dyrare än till andra jämförbara flygplatser. Detta beror på det avtal som staten har med A-Train som kräver dyra stationsavgifter för kollektivtrafiken som går till flygplatsen. Stockholm stad bör verka för att avtalet omförhandlas eller att A-Train köps ut, så att en pendeltågsresa till Arlanda bara kostar som en vanlig biljett.

201. Stärk SL-kortets attraktivitet genom fler flexibla och kundanpassade biljettlösningar, exempelvis ett system som automatiskt sätter ett tak för hur mycket du betalar under en viss period, samt integration med hyrcykelsystem.

202. Färdigställ viktiga infrastruktur- och kollektivtrafikprojekt. Fullfölj ingångna överenskommelser och bygg en östlig förbindelse med hög kapacitet för kollektivtrafik, för att sluta ringleden runt Stockholm. Slutför även Förbifart Stockholm, Spårväg City, Spårväg Syd samt Roslagsbanans dragning in till city.

203. Prioritera framkomlighet och förutsägbarhet i hela transportsystemet. Bussar, gångtrafikanter och cyklister ska ges särskild prioritet, samtidigt som vägnätet ska fungera effektivt för biltrafik i de situationer där bilen är det mest nödvändiga alternativet.

204. Ge nyttotrafiken företräde. Nyttotrafiken som blåljusfordon, varuleveranser och hantverkare behöver god framkomlighet och prioriteras före privatbilism.

205. Förutsägbara regeländringar för näringslivet. Förändringar i regelverk kring exempelvis parkering eller elbilar skall beslutas om i god tid så att näringslivet hinner ställa om.

206. Bättre belysning för ökad trygghet. Belysningen av gator och gångstråk ska förbättras för att öka tryggheten.

207. Julbelysning i hela staden. Mer julbelysning ska främjas i fler delar av Stockholm. Inled samarbeten med stadens fastighetsägare för att fler stockholmare ska uppleva julstämning via julbelysning eller konstnärliga belysningsinstallationer.

208. Fortsatt tillgänglighetsanpassning av stadsmiljön. Tillgänglighetsanpassning av gator, övergångsställen och andra gemensamma ytor ska fortsätta.

209. Säker vintertrafik och effektiv snöröjning på våra gator. Staden ska vara framkomlig även på vintern. Snöröjning och halkbekämpning ska fungera.

210. Valfungerande halkbekämpning på trottoarerna. Det ska vara säkert att gå på Stockholms trottoarer även på vintern. Problemet med isbildning på grund av eluppvärmda stuprör ska lösas i dialog med fastighetsägare.

211. Minska bullret med större andel elfordon och bättre bullerskydd.

212. Underlätta övergången till elbilar genom fler eltankställen i alla stadsdelar, både snabbaddning och långsammare.

213. Renare luft i hela Stockholm. Ren luft är en frihetsfråga. Förbättra Stockholms luftkvalitet genom exempelvis dammbekämpning av gator och trottoarer, fler elfordon, färre bilar med dubbdäck och fler dubbdäcksfria gator.

214. Underlätta möjligheten att hyra cyklar, elcyklar och elsparkcyklar. De avtal som idag hindrar aktörer från att hyra ut fordon utanför innerstaden ska omförhandlas.

215. Fortsätt att bygga ut cykelstråk och underlätta för cyklister att cykla året runt.

216. Stoppa nedskräpning och byggsäckskaos. Bötfäll de som förorenar våra gemensamma ytor genom skräp, olagliga byggsäckar eller felaktigt placerade elsparkcyklar. Ett system för att identifiera byggsäckar måste upprättas. Parkeringsvakternas mandat bör kunna utökas för att rapportera byggsäckar och elsparkcyklar.

217. Främja kollektivtrafik genom parkerings- och trängselavgifter. För att trafiken i Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri år 2030 och hela staden ska vara fossilfri år 2040 ska parkering på gatorna i större utsträckning ge plats åt kollektivtrafik. Parkeringsavgifter och trängselavgifter är viktiga verktyg för att optimera trafikflödena i staden och uppnå målet om en stad med god framkomlighet.

218. Inför en digital kartfunktion för logistik som visar aktuella lastzoner, gatuarbeten och tillfälliga avstängningar i realtid. Funktionen ska ge näringsidkare och transportörer bättre framförhållning och möjliggöra effektivare leveranser med färre omvägar. Pushnotiser om förändringar förbättrar planeringen, minskar risken för skador och stölder, och stärker handelns förutsättningar i en växande stad med pågående ombyggnationer och förändrade trafikflöden.

219. Trafiksäkra farliga övergångsställen. En kartläggning ska genomföras för att identifiera de mest olycksdrabbade platserna, följt av prioriterade åtgärder såsom bättre belysning, tydliga markeringar, ljudsignaler och upphöjda övergångsställen. Utformningen ska alltid vara tillgänglighetsanpassad. Trafiksäkra övergångsställen vid skolor, förskolor, lekplatser och andra platser där barn vistas för lek och skolgång med särskilt fokus på upphöjda övergångsställen, hastighetsdämpning och god belysning.

220. Utvärdera stadens miljözoner för att säkerställa att de är effektiva, proportionerliga och ändamålsenliga. Analysen ska omfatta utsläpp, luftkvalitet och påverkan på boende, företag och besöksnäring, särskilt i Gamla stan. Resultatet ska ligga till grund för fortsatt arbete med hållbara, välfungerande miljözoner som både skyddar miljön och tar hänsyn till stockholmarnas vardag.

221. Skapa bättre kontroll över kostnader med en avtalscontroller. Många i infrastrukturprojekt har blivit dyrare än planerat till följd av bristande avtalsuppföljning, vilket tränger undan andra viktiga investeringar. Därför ska en avtalscontroller inrättas på trafikkontoret med ansvar att granska och förhandla stadens avtal. Det stärker kontrollen, ökar transparensen och säkerställer att skattepengarna används ansvarsfullt – till nytta för både framkomligheten och stockholmarnas välfärd.

222. Trygga skolvägar i hela staden. Trafiksituationen kring många av stadens skolor är otrygg med bristfälliga övergångsställen, dålig belysning och bilister som inte respekterar hastighetsgränser. Vi vill att staden ska avsätta resurser för tryggare skolvägar, med bättre belysning, säkra passager och tydliga hastighetsbegränsningar – så att varje barn tryggt kan ta sig till skolan, oavsett stadsdel eller årstid.

223. Omvandla centralbron. Vi vill omvandla centralbron så att det blir en ökad tillgång i staden. På så sätt kan man binda samman Riddarholmen med City. Det skulle också öka möjligheterna till gång- och cykelväg samtidigt som trafikytan används till att ta fram det vackra i staden. Så får vi en vackrare och mer hållbar stadsmiljö.

En liberal miljö- och klimatpolitik för Stockholm

Kampen för klimatet är vår tids ödesfråga. För liberaler är ansvaret för kommande generationer en självklar del av friheten, utan en hållbar framtid finns ingen verklig frihet. Stockholm ska ta ledartröjan i klimatarbetet, vara klimatneutralt senast 2040 och visa att en växande storstad kan gå före i den gröna omställningen.

En liberal miljö- och klimatpolitik bygger på innovation, ansvar och respekt för människors livsmiljö. Ny teknik, cirkulära lösningar och gröna stadsmiljöer ska göra vardagen mer hållbar. Samtidigt ska luften vara ren, vattnet friskt och stadens natur rik på biologisk mångfald. Det är genom kunskap, tekniska framsteg och individens ansvar som vi kan skapa en stad där både människor och natur kan blomstra, idag och i framtiden.

224. Stockholm ska bli klimatneutralt senast 2040. Kampen för klimatet är vår tids ödesfråga. Stockholm ska senast år 2040 vara klimatneutralt. Där all fordonstrafik i innerstaden samt stadens förvaltningar ska vara fossilfri år 2030. Allt tillsynsarbete ska utgå från principen att den som orsakar utsläpp ska betala för den skada det åsamkar. Fram till dess att Stockholm har uppnått fossilfrihet ska staden klimatkompensera för sina fossila utsläpp på ett långsiktigt hållbart sätt.

225. En hållbar framtid kräver omställningar som bygger på ny teknik, ekonomiska styrmedel och effektivare användning av naturresurser. Frisk luft, rent vatten och en giftfri miljö är nödvändigt för god hälsa och livskvalitet, samtidigt som biologisk mångfald, pollinering och gröna korridorer måste bevaras för stadens ekosystem. För att nå klimatmålen i Stockholm behöver koldioxid avskiljas och lagras långsiktigt vid stora förbränningsanläggningar, och tekniken för kolin fångning ur luften måste utvecklas.

226. Staden ska planeras klimativänligt, grönnare och svalare. Med klimatförändringar blir extremväder som torka och översvämningar vanligare. Staden måste därför planeras mer klimattåligt genom fler träd, gröna tak och väggar, grönskande bullerplank samt bättre hantering av regnvatten. Vi vill följa 3-30-300-principen, som innebär att varje person ska ha minst ett träd inom 3 meters avstånd från sin bostad, att minst 30 procent av ett stadsområde ska täckas av träd eller gröna ytor och att ingen ska behöva gå mer än 300 meter för att nå en park eller större grönområde. Vidare vill vi plantera minst 10 000 nya träd under mandatperioden och säkerställa att varje träd som tas bort ersätts med minst ett nytt. Träd bör planteras i grupper snarare än ensamma, och grönkompensation vid exploatering ska tydligt och reellt kompensera för förlorad grönsstruktur.

227. Staden ska i större utsträckning använda hållbara och förnybara material, såsom trä, i nyproduktion. Träbyggande är inte bara ett klimatomåligt bättre alternativ, utan kan även bidra till estetiskt tilltalande och mer varierade stadsmiljöer. Samtidigt bör återbruk av byggmaterial främjas, och det som redan är uppfört ska i första hand utvecklas snarare än rivas. Att riva fullt fungerande byggnader utan tvingande skäl är ett resursslöseri som bör motverkas, inte minst ur ett klimatperspektiv.

228. Fler kolonilotter i hela staden. Kolonilotter utgör ett värdefullt inslag i stadsmiljön och bidrar också till lokalt omhändertagande av dagvatten. Antalet koloni- och odlingslotter skall utökas.

229. Att köra elbil måste gynnas. Omställningen till eldrivna fordon måste gå snabbare. Därför ska parkeringsavgifterna differentieras så att elbilar betalar mindre medan bensin- och dieseldrivna fordon får betala mer. En "laddstolpskvot" ska införas vid nybyggnation och i befintliga bostadsområden, där bilar står, ska det också gå att ladda dem, i hela staden. Fler snabbaddare behövs. En elektrifieringspakt med näringslivet och andra skall bidra till att bygga ut stadens infrastruktur för elbilar.

230. Bygg klimatsmart och minska rivningar. Byggandet ska bli mer klimatsmart och arbetet med cirkulärt byggande vara vägledande. Andelen plus- och passivhus ska öka och rivningar undvikas. Bygglov ska slopas för solpaneler på tak. Fram till dess att solceller bygglovsbefrias bör alltid bygglovsansökningar beviljas.

231. Som stor fastighetsägare har Stockholm ett särskilt ansvar att gå före i hållbar förvaltning. Låg energiåtgång ska eftersträvas, rivningar undvikas och återbruk av byggmaterial uppmuntras. Vid renoveringar, till exempel i kök, ska befintlig utrustning i första hand behållas och återanvändas när det är möjligt.

232. Staden ska underlätta för miljömarta val genom bland annat bättre möjligheter att källsortera och bättre förutsättningar för bilpooler.

233. Håll Stockholm rent - fler sopkärl och skärpta krav. Stockholm ska städas från skräp. Nedskräpning gör staden fulare, otryggare och mindre attraktiv. Fler sopkärl med större kapacitet behövs, framför allt i gatumiljön men även i parker. Högre krav ska ställas på entreprenörer för tömning och renhållning i samband med skräp- och sophantering. Information om nedskräpning och bötesbelopp ska utökas.

234. Stockholm ska plastsaneras. Plast vållar stora miljö-, natur- och hälsoproblem. Staden ska minimera sitt eget användande av plast, använda alternativa eller flergångsmaterial och inte själv sprida eller använda plastkärl, plastflaggor, pynt eller liknande i plast. Vid tillståndsgivning ska också plastanvändning hos andra aktörer i den offentliga miljön begränsas. Insamling av plastbaserade produkter som till exempel färger ska förbättras och spridning i miljö och avloppssystem bekämpas.

235. Återvinningen måste fungera i hela staden. Stadens återvinningsstationer (förpackningsinsamling) håller ofta låg standard och har blivit färre, vilket leder till klagomål och minskat engagemang. Samtidigt införs nya krav på att till exempel textilier och kläder ska sorteras. Då måste återvinningen av olika slags avfall vara tillgänglig, tydlig och pålitlig i alla delar av staden. Staden ska ta ett större ansvar för att systemet fungerar och att klagomålen minskar väsentligt. De mobila miljöstationerna för farligt avfall bör kompletteras med mobila förpackningsinsamlingar i vissa områden.

236. Hållbarhet ska väga tyngre i upphandlingar. Staden gör idag stora inköp som påverkar klimatet. När enbart pris prioriteras framför påverkan på klimat och miljö riskerar vi att driva på en sämre utveckling. Miljökrav ska därför väga tyngre i upphandlingar, så att hållbarhet blir en avgörande faktor vid val av leverantör.

237. Offentliga kök ska minska matsvinn och göra fler klimatsmarta val. Offentliga kök serverar tusentals måltider varje dag vilket ger stora möjligheter att göra skillnad. Genom bättre planering, minskat matsvinn och fler klimatsmarta val i menyarbetet kan både miljön och resurserna värnas, utan att tumma på kvalitet eller valfrihet.

238. Fler centrala stråk bör göras bilfria för att ge mer plats åt fotgängare. Samtidigt ska varuleveranser i innerstaden styras om till ellastbilar nattetid eller tidiga morgnar, så att trafik och utsläpp minskar dagtid. På sikt bör större delar av city vara bilfritt under dagtid.

239. Stockholm ska vara positivt för hållbar vindkraft. Staden ska vara generellt positiv till utbyggnaden av vindkraft. Den bör inte använda det kommunala vetot för att stoppa projekt som uppfyller höga miljökrav och har lokal förankring. Innovativa lösningar som kan vara säkrare och mindre störande för omgivningen och djur- och fågelliv bör prövas.

240. Miljöcontrollers ska säkra hållbar stadsutveckling. Miljöansvaret i stora stadsutvecklingsprojekt ska stärkas genom särskilda miljöcontrollers. När nya stadsdelar växer fram, som i fallet med Brommaprojektet, måste miljö- och klimatpåverkan minimeras genom hela projektets livscykel. Staden ska därför införa särskilda miljöcontrollers i sina största stadsutvecklingsprojekt, med ansvar för att följa upp utsläpp, samordna aktörer och säkerställa att marken saneras till en trygg och hälsosam nivå. Miljöcontrollern ska också bevaka den biologiska mångfalden i området, bidra till att projektet når stadens klimatmål och regelbundet åiterrapportera till ansvariga beslutsfattare. Genom tydlig samordning, expertstöd till förvaltningar och öppen kommunikation med allmänheten ska Stockholm ta ledartröjan för hållbar stadsutveckling.